

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C¹².

ASIA:

V.a. Arsiinhoitaja Balkaraisen rap. 1.
Moskova.

21/I 1932.

Moskovassa, 21 p. tammikuuta 1932.

N:o 85.

S a l a i n e n .

Herra M i n i s t e r i ,

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
6/255/103. 1932	
23/1.32.2	
5 ¹ C18.	

Kunnioitavimmin lähetän Teille, Herra M i -
n i s t e r i , oheenliitettynä viisi kappaletta
Moskovan-lähetystön raporttia N:o 1 tältä päivältä:

Persian hoviministerin vierailu Moskovassa.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i , vastaan-
ottamaan erittäin suuren kunnioitukseni vakuutuksen

Rafaël Hakkarainen,
V.a. asiainhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra
A.S. Y r j ö - K o s k i n e n ,
Helsinki.

Salainen.

SUOMEN M O S K O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o I.

Moskova ssa 21 p:nä tammikuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 6/255/2. 10 32		
23/1. 32	10	LII
RYHÄ		ASIA
5	C 18.	

Asia: Persian hoviministerin
vierailu Moskovassa.

Persian hoviministerin herra Teymourtachen ja hänen puolisonsa vierailu täällä, joka päättyi eilen, kuluvan tammikuun 20 päivänä, kestätyään noin viikon päivät, on uusi todistus siitä, kuinka suurella menestyksellä punainen Moskova on saanut jalansijaa läheisen idän maissa, erikoisesti juuri Persiassa, jossa tsaarinaikainen Venäjä ei oikein päässyt "oikeuksiinsa", ollen alituisesti suurvaltojen, ennen kaikkea mahtavan Englannin kilpailun uhkaamana.

Korkea ja vaikutusvaltainen persialainen vieras sai tietysti osakseen suurenmoisen vastaanoton, jossa juhla seurasi toista ja jonka huippukohtana oli ulkokomissaari Litvinovin järjestämät päivälliskutsut. Näillä päivällisillä, joihin oli kutsuttu kaikkien suurlähetystöjen ja lähetystöjen päälliköt ja ulkoasiainkomissariaatin korkeimmat virkamiehet puolisoineen, piti Litvinov juhlavieraille puheen, jossa hän m.m. korosti herra Teymourtachen suur-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

T a v a l l i n e n .

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

ta osuutta Neuvostoliiton ja Persian välisen, vuonna 1927 tehdyn vakuus- ja puolueettomuussopimuksen sekä muiden molempien maiden välillä tehtyjen tärkeiden sopimusten solmimisessa. Samalla hän mainitsi, että lokakuun vallankumous kokonaan muutti molempien maiden väliset suhteet, alkaen uuden vaiheen, jossa nämä suhteet alkoivat kehittyä täydellisen tasa-arvoisuuden ja kummankin maan suvereniteetin keskinäisen kunnioituksen pohjalla, ja että Neuvostohallitus heti alussa julisti tsaarivallan aikuiset konsessiot ja velat mitättömiksi. Litvinov mainitsi erikoisesti vuonna 1921 tehdyn ystävyyssopimuksen, vuoden 1927 vakuus- ja puolueettomuussopimuksen sekä viime vuoden lopussa solmitun kauppasopimuksen molempien maiden välillä vallitsevan ystävyuden ja yhteistoiminnan todistuksina ja lausui olevansa vakuutettu siitä, että Neuvostoliiton riipeä kansantaloudellinen kehitys on omiaan edelleenkin kehittämään Neuvostoliiton ja Persian välisiä taloudellisia suhteita sekä luomaan edellytyksiä molempien maiden läheiselle yhteistoiminnalle taloudellisella alalla. Sen ohessa Litvinov sanoi olevansa vakuutettu siitä, että Neuvostohallituksen Persiaan nähden harjoittama ystävyuden politiikka, joka on yleisen rauhanpolitiikan ilmaisu, varsinkin Neuvostoliiton naapureihin nähden, myötävaikuttaa kaikille kansoille nyt enemmän kuin koskaan tarpeellisen yleisen rauhan säilyttämiseen ja vahvistamiseen.

Tässä Litvinovin puheessa huomaa ilmeisen tarkoituksen vaikuttaa maailman yleiseen mielipiteeseen. Ennen aseistariisumiskonferenssia ja nyt kun naapurivaltojen kanssa käydään hyökkäämättömyyssopimusneuvotteluja, on edullista osoittaa rauhanrakkautta vastapainoksi porvarillisten valtojen "sotilaallisille suunnitelmille".

Suurta huomiota ansaitsee erittäin sydämellinen

puhe, jolla Teymourtache vastasi Litvinoville ja jossa hän huomautti, että Persia on usein lausunut mielipiteensä lokakuun vallankumouksen ja neuvostojärjestelmän tuloksista, tervehtien neuvostojärjestelmää sellaisena, joka vapautti Persian siitä sorrosta ja oikeuksien loukkaamisesta, jota sen naapuri pohjoisessa sille tuotti. Ulkoapähin harjoitetusta painostuksesta vapauduttuaan sai Persia mahdollisuuden astua kansallisen kehityksen ja valtiollisen uudestimuodostumisen tielle, katsoen nyt toivorikkaasti tulevaisuutta kohti ja kulkien varmoin askelin kansalliseen hyvinvointiin. Herra Teymourtache, mainiten vielä, että Persia tahtoo elää vapaasti omalla konnullaan ja oman aurinkonsa alla sekä tehdä työtä maansa hyväksi, huomautti siitä, että Persian hallitus pyrkii Persian valtiolliseen, taloudelliseen ja hallinnolliseen kehittämiseen, eikä persialaisilla, joiden tulee tätä tarkoitusta varten ponnistaa kaikki voimansa, ole aikaa eikä halua ajatella kansainvälisen politiikan akateemisia kombinaatioita ja ryhmityksiä. Huomauttaen, että kaikki ne, jotka auttavat ja tulevat auttamaan persialaisia Persian kansakunnan hyvinvoinnin saavuttamisessa -- ja persialaiset tietävät ja ovat vakuutetut siitä, että he aina tulevat saamaan tällä alalla kannatusta Neuvostoliiton puolelta -- herra Teymourtache lausui, että persialaiset kunnioittavat ja vaalivat kaikkien niiden laillisia etuja, jotka kunnioittavat persialaisten laillisia oikeuksia ja etuja, ja että hän, Teymourtache, lähtien näistä periaatteista ja perusteista, voi rohkeasti sanoa, että Persia ei tule koskaan esiintymään Neuvostoliittoa vastaan suunnatuissa poliittisissa kombinaatioissa.

Mainittuaan vielä Neuvostoliiton ripeästi edis-

tyvän ja yhtyen Litvinovin mielipiteeseen, että Neuvostoliiton ja itämaiden keskinäiset suhteet sekä Neuvostoliiton ystävyys naapuriensa kanssa, joihin kuuluu myöskin Persia, ovat yleisen rauhan kallisarvoisena takeena, herra Teymourtache lausui, että Neuvostoliiton ulkopolitiikan johtajille ja heidän joukossaan huomattavassa asemassa olevalle Litvinoville tulee suuri osuus tämän rauhanomaisen politiikan alalla.

Lopettaessaan puheensa herra Teymourtache meni kohteliaisuudessaan niin pitkälle, että mainitsi myöskin Stalin'in niiden henkilöiden joukossa, joiden maljan hän esitti.

On erittäin mielenkiintoista todeta, kuinka suurella taidolla punaisen Moskovan ulkopolitiikan johtajat käyttävät tätäkin -- itse asiassa kylläkin huomattavaa menestystään läheisessä idässä -- hyväkseen vaikuttaakseen porvarillisen maailman yleiseen mielipiteeseen ja lujittaakseen ulkopoliittisesti monessa suhteessa vaikeaa asemaansa.

Rafael Hakkanen,
V.a. asiantuntija.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C18.

ASIA: _____

*U.a. Isäinhvitaja Bakharaisen raportti no 2.
Koskova.*

28/5 1932.

SUOMEN LAHETYSTÖ
MOSKOVASSA

FINLANDS BESKICKNING
I MOSKVA

N:o 110.

Moskovassa, 28 p. tammikuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 10/256 ae. 1932		
30 p. 32	g	LIL
RYHMÄ	OKASIO	ASIA
5	Ces.	

Herra M i n i s t e r i,

Kunnioittavimmin lähetän Teille, Herra
M i n i s t e r i, oheenliitettynä viisi kappalet-
ta Moskovan - lähetystön raporttia N:o 2 tältä
päivältä:

Suomen ja Neuvostoliiton välinen hyök-
käämättömyyssopimus.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i,
vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni
vakuutuksen.

Rafael Hakkarainen,
V.a. asioinnoittaja.

Herra v.t. Ulkoasiainministeri

Antti K u k k o n e n,

H e l s i n k i.

Suomen M o s k o v a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 2.

Moskova ssa 28 p:nä tammi kuuta 1932.

LUXOAS ANTI		
No 10/256 fac. 1932		
30/1.32	9	LL
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	Cu8	

Asia: Suomen ja Neuvostoliiton
välinen hyökkäämättömyyssopimus.

Harvoin on mikään tapaus herättänyt niin suurta tyydytystä täällä kuin Suomen ja Neuvostoliiton välisen hyökkäämättömyyssopimuksen kuluvan tammikuun 21 päivänä Helsingissä tapahtunut allekirjoitus.

Näyttää siltä, että näiden neuvottelujen tavattoman nopea ja menestyksellinen kulku on vihdoinkin saanut tšekäläiset uskomaan, että Suomella ei ole agressiivisia aikomuksia itäiseen naapuriinsa nähden, vaan että se tahtoo olla hyvissä naapuruussuhteissa Venäjän kanssa.

Hyökkäämättömyyssopimus siihen kuuluvine pöytäkirjoineen julaistiin venäjänkielisenä in extenso Moskovan lehdissä kuluvan tammikuun 24 päivänä ja samana päivänä julkaisivat "Moskovan Isvestija" ja "Krasnaja Svesda" tapauksen johdosta kirjoituksia, jotka selvästi osoittavat, että molempien maiden välisissä suhteissa on tapahtunut käänne.

Ei silti, ettei näissä kirjoituksissa muistettaisi Suomen suhteissa "vielä verrattain häkettäin sattuneita, eräiden suomalaisten neuvostovastaisten piirien

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

T a v a l l i n e n .

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

provokatoorisen toiminnan aiheuttamia selkkauksia" ja huomautettaisi niistä "Suomelle ikävistä opeista ja kokemuksista", joita vuosina 1930 ja 1931 neuvostovastainen "kampanja" on aiheuttanut, mutta näitä, ohimennen lausuttuja karvaita "totuuksia" lukuunottamatta sisältävät nämä kirjoitukset kiitollisuuden ja tunnustuksen sanoja Suomelle, joka tällä menettelyllään on osoittanut "ulkopolitiikkansa riippumattomuutta" ja tehnyt sopimuksen, joka epäilemättä on "vakava askel" molempien maiden välisten suhteiden parantamiseksi." "Moskovan Isvestijan" kirjoituksessa vakuutetaan, että Neuvostoliitto erikoisen mielellään solmi sopimuksen Suomen kanssa, että Neuvostohallitus suhtautuu suurella kunnioituksella Suomen kansan pyrkimykseen kansallisen itsenäisyytensä vahvistamiseen ja politiikassaan Suomeen nähden erikoisen selvästi korostaa halua "rauhaan ja ystävyyteen" Suomen kansan kanssa sekä tahtoo vakavasti kunnioittaa Suomen kansallista itsenäisyyttä. Sentähden -- niin vakuuttaa virallinen "Isvestija"-lehti -- Neuvostoliiton yleiset piirit tervehtivät Suomen kanssa tehdyn hyökkämättömyyssopimuksen solmimista ja lausuvat vakaumuksen, että se tulee olemaan edellytyksenä myöskin Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton ja Suomen välisen taloudellisten ja kulttuurisuhteiden vahvistamiselle.

Sotilaspiirien äänenkannattaja "Krasnaja Svesda" toteaa, että nyt solmittu hyökkämättömyyssopimus tulee takaamaan "rauhallisen ja ystävällisen naapuruuden" Neuvostoliiton ja Suomen välillä ja että Suomen esimerkin täytyy näyttää niille maille, jotka eivät vielä ole hyökkämättömyysneuvotteluissaan Neuvostoliiton kanssa päässeet tuloksiin, ettei ole olemassa voittamattomia esteitä sopimuksetekoon, jos nämä maat vain vilpit-

tönnästi haluavat luoda suhteilleen Neuvostoliiton kanssa vahvan pohjan hyökkäämättömyys- ja puolueettomuussitoumuksen muodossa.

Litvinovkin on juuri ennen lähtöään Geneveen kuluvaan kuun 25 päivänä Tass'in edustajalle myöntämässään haastattelussa ilmoittanut tyydytyksensä lausuen, että Suomen kanssa käydyt neuvottelut, jotka parissa viikossa päättyivät hyökkäämättömyyssopimuksen allekirjoittamiseen, ovat esimerkkinä siitä, että neuvottelut voidaan nopeasti loppuunsaorittaa, jos vain molemmat sopimuspuolet todellisesti pyrkivät vahvistamaan rauhanomaisia suhteita, eivät pelkää rauhallisia sitoumuksia eivätkä tavoittele syrjäpyyteitä.

On ilmeistä, että Sovet on hyvin tyytyväinen Helsingin neuvottelujen tulokseen, semminkin kun sen rauhanrakkaus on vilpittömän johtuen sodan pelosta, koska Sovet ei nyt, ainakaan neljään viiteen vuoteen, voisi kestää mitään sotaa.

Kaikki merkit viittaavat siihen, että nyt allekirjoitettu sopimus on omiaan suuresti helpottamaan myöskin kaupankäyntiämme Neuvostoliiton kanssa ja tilausten saantia Venäjältä.

Koska ylläkosketellut sanomalehtikirjoitukset ja Litvinovin haastattelu kuvastavat tšekkiläisten virallisten ja sotilaspiirien sekä johtohenkilöiden kantaa, olen liittännyt ne suomennoksina tähän raporttiin.

Rafael Ilakkamäen,
V.a. asiainhoitaja.

Liite I

Moskovan lähetystön raporttiin N:o 2,
tammikuun 26 päivältä 1932.

Suomennos.

"Moskovan Isvestija" 24/1-1932.

Neuvostoliiton ja Suomen välinen hyökkäämättömyyssopimus.

Maailman yleisen pulan tavattoman levenemisen aiheuttama imperialististen vastakohtien kärjistyminen on asettanut päiväjärjestykseen kysymyksen sodasta. Kapitalistit ja heidän hallituksensa ovat etsineet ja etsivät eri suuntaan meneviä pääsymahdollisuuksia vapautuakseen talouspulasta. Mutta kapitalististen hallitusten lukuisista toimenpiteistä huolimatta talouspula yhä kärjistyy, teollisuustuotanto yhä supistuu, tuottavien voimien hävittäminen kapitalistisissa maissa saavuttaa ennen kuulumattoman laajuuden.

Näissä olosuhteissa kapitalististen affaristien ja imperialististen poliitikkojen yhä laajemmat piirit tulevat ajatelleeksi, että on välttämätöntä turvautua sotaan viimeisenä yrityksenä löytää kapitalistinen pääsy pulasta. Ajatus siitä, että on tarpeellista, välttämätöntä turvautua sellaiseen keinoon kuin sota, tunkeutuu jo salaisista neuvotteluhuoneista, puheet sodasta ovat jo sivuuttaneet tätä tarkoittavien arkojen viittausten vaiheen ja tulleet suuren porvarillisen sanomalehdistön palstoille. Useissa mitä erilaisimpien maiden porvarillisissa lehdistissä avoimesti keskustellaan teollisuuden ja markkinain elpymisen, osakkeiden arvon kohoamisen y.m. mahdollisuuksista siinä tapauksessa, että syttyisi uusi sota.

Näiden kansainvälisten olosuhteiden vallitessa on taistelu yleisen rauhan säilyttämiseksi, rauhallisten ehtojen säilyttämiseksi sosialismin rakentamista varten Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitossa ollut ja on yhä Neuvostohallituksen kansainvälisen politiikan tärkeimpänä tehtävänä. Taistelu rauhan

puolesta kulkee punaisena lankana kaikissa sen kansainvälisissä esiintymisissä. Neuvostohallitus käyttää jokaista tilaisuutta rauhan vahvistamiseksi. Pyrkimystä rauhan vahvistamiseen todistavat niin hyvin Neuvostohallituksen kanta kuin myöskin kaikki sen esiintymiset Mandshurian selkkauksen yhteydessä, joiden selvimpänä osoituksena on hyökkäämättömyyssopimuksen tekoa tarkoittava ehdotus, jonka тов. Litvinov esitti Japanin ulkoasiainministerille Yoshisavalle hänen matkustaessaan Moskovan läpi.

On aivan luonnollista, että Neuvostohallitus valmiudella suostui kaikkiin niihin ehdotuksiin hyökkäämättömyyssopimuksen solmimisesta tarkoitettujen neuvottelujen uudistamisesta, joita sille tehtiin Ranskan, Puolan, Romanian, Latvian, Suomen ja Viron puolelta. Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton kansankomissaarineuvoston puheenjohtaja тов. Molotov lausui selostuksessaan Liiton Toimeenpanevan Keskuskomitean II kokouksessa aivan selvästi, että Neuvostoliitto, jolle ovat aivan vieraat kaikki pyrkimykset hyökätä kenenkään kimppuun, on valmis tekemään hyökkäämättömyyssopimuksen kaikkien naapuriensa, jokaisen kapitalistisen valtion kanssa. Näiden hyökkäämättömyyssopimusten ajatus on Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton rauhanpolitiikan perusajatuksia ja sen toteuttamista keskinäisissä suhteissa minkä ulkomaanvaltion kanssa tahansa tulee Neuvostohallitus vain tyydytyksellä tervehtimään.

Ne hyökkäämättömyyssopimusneuvottelut, joita Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto viime aikoina käy, ovat oikeastaan niiden neuvottelujen jatkoa, joita on jo ennen Neuvostohallituksen aloitusta käyty. Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto on useita kertoja ehdottanut naapureilleen sekä Ranskalle hyökkäämättömyyssopimusten solmimista. Tällaisia ehdotuksia Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto teki naapureilleen vuonna 1923, ja sitten vuonna 1926. Silloin käydyt neuvottelut eivät johtaneet mihinkään tuloksiin, ei suinkaan Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton syytä. Neuvottelut katkaistiin sil-

loin sentähden, että Neuvostoliitolle esitettiin silloin useita ehtoja, joilla ei ollut mitään itse sopimuksen kanssa tekemistä, kuin myöskin sentähden, että neuvottelujen aikana ilmeni eräiden maiden pyrkimys poistaa Neuvostohallituksen esittämistä sopimusehdotuksista mahdollisimman paljon sellaisia sitoumuksia, jotka vahvistavat rauhaa, tehden nämä sopimukset aivan arvottomiksi riistäen niiltä tärkeimmän sisällön. Täytyy huomauttaa, että tällaisia pyrkimyksiä ilmenee myös eräissä nykyisissä neuvotteluissa, mikä välttämättä pitkistyttää näitä neuvotteluja. Vuosien 1923 sekä 1926-27 neuvottelut kokonaisuudessaan osoittivat, että vilpittömästi pyrki hyökkäämättömyyssopimusten solmimiseen vain Neuvostohallitus.

Kaikista nykyisistä neuvotteluista vain Suomen kanssa käydyt neuvottelut ovat johtaneet siihen, että tammikuun 21 päivänä allekirjoitettiin hyökkäämättömyyssopimus. Tämä sopimus, joka sisältää 1) keskinäisen rajojen takaamisen, 2) hyökkäämättömyyssitoumuksen, puolueettomuussitoumuksen ja sitoumuksen olla vihamielisiin sopimuksiin osallistumatta, 3) sitoumuksen kaikkien riitaisuksien rauhanomaisesta järjestämisestä sekä sitoumuksen tehdä sitä varten sovittelusopimus, - on epäilemättä vakava askel yleisen rauhan vahvistamiseksi sekä Neuvostoliiton ja Suomen välisten suhteiden parantamiseksi. Se seikka, että Suomen hallitus ensimmäisenä on solminut Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton kanssa hyökkäämättömyyssopimuksen, osoittaa Suomen pyrkimystä näyttää ulkopoliittikkansa riippumattomuutta. Tämä sopimus, joka on solmittu juuri Suomen kanssa, jonka kanssa vielä verrattain äskettäin on sattunut ikäviä, Suomen eräiden neuvostovastaisten piirien provokatoorisen toiminnan aiheuttamia selkkauksia, antaa mahdollisuuden toivoa, että Suomen johtavissa piireissä on todellisesti tapahtunut käänös ja että näissä piireissä on käsitetty, kuinka järjetöntä on kärjittää suhteita Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton kanssa, joka haluaa elää rauhassa ja ystävydessä kaikkien kansojen kanssa, niiden joukossa myös-

kin Suomen kansan kanssa.

Neuvostoliitto puolestaan erikoisen mielellään solmi sopimuksen Suomen kanssa. Neuvostohallitus suhtautuu suurella kunnioituksella Suomen kansan pyrkimykseen kansallisen itsenäisyyden vahvistamiseen. Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton työläiset ja talonpojat hyvin ymmärtävät, että Suomen kansalle, jonka lokakuun vallankumous vapautti venäläisen tsarismista ja imperialismin sorrosta, tämä kansallinen itsenäisyys on erikoisen kallis. Neuvostohallituksen politiikka Suomeen nähden ottaa tämän täysin huomioon ja sentähden siinä erikoisen selvästi korostetaan halua rauhaan ja ystävyyteen Suomen kansan kanssa ja tahtoa vakavasti kunnioittaa sen kansallista itsenäisyyttä. Sen johdosta Neuvostoliiton yleiset piirit tervehtivät Suomen kanssa tehdyn hyökkäämättömyyssopimuksen solmimista ja lausuvat vakauksen, että se tulee olemaan edellytyksenä myöskin Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton ja Suomen välisen taloudellisten ja kulttuurisuhteiden vahvistamiselle.

Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton ja Suomen välisen hyökkäämättömyyssopimuksen solmiminen on epäilemättä omiaan edistämään yleisen rauhan vahvistamista. Aikana, jolloin pyrkimykset uuteen sotaan leviävät yhä enemmän kapitalististen poliitikkojen keskuudessa, tulee tämä sopimus olemaan osoituksena Neuvostoliiton vakavasta tahdosta taisteluun uusien sotien vaaraa vastaan, rauhan asian vahvistamiseen.

Tervehtiessään uutta hyökkäämättömyyssopimusta, Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton työläiset ja talonpojat eivät kuitenkaan voi unhoittaa, kuinka rajoitettu lopulta on kaikkien rauhansopimusten merkitys. Mandshurian selkkauksen kokemus ja opetukset todistavat sen. Sentähden ei tämän sopimuksen allekirjoittamisen pidä suinkaan heikentää Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton työläisten ja talonpoikien valppautta eikä heidän valmiuttaan torjua kaikki yritykset hyökätä sosialismin rauhallisessa rakennustyössä olevan Neuvostoliiton maan kimppuun, mistä hyökkäysyritykset ikinä tulisivatkaan.

Liite II

Moskovan lähetystön raporttiin N. 2,
tammikuun 26 päivältä 1932.

Suomennos.

Moskovan "Krasnaja Svesda" 24/1-1932, Nv 20.

Tammikuun 21 päivänä allekirjoitettiin Helsingissä Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton välinen sopimus hyökkäämättömyydestä ja puolueettomuudesta. Kolme viikkoa kestäneet neuvottelut Suomen Ulkoasiainministerin Yrjö-Koskisen ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton Täysivaltaisen Edustajan тов. Maiskyn välillä päättyivät siis toimenpiteeseen, jonka merkitys maailman nykyisessä jännityneessä tilanteessa ulottuu paljoo laajemmalle kuin Neuvostoliiton ja Suomen väliset suhteet.

Neuvostoliiton ja Suomen välinen hyökkäämättömyyssopimus on rakennettu sopimuspuolten alueiden eheyden ja koskemattomuuden keskinäisen **kunnioituksen** pohjalle. Tässä sopimuksessa on tullut ilmi neuvostopolitiikan pääperiaate entisen tsaarivaltakunnan raunioille muodostuneisiin naapurivaltioihin nähden - niiden poliittisen itsenäisyyden kunnioitus.

Sopimuksen mukaan Suomi ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto molemmin puolin sitoutuivat olemaantoinen toisensa päälle hyökkäämättä ja osallistumatta toista puolta vastaan suunnattuihin sopimuksiin. Neuvostoliiton ja Suomen väliseen hyökkäämättömyyssopimukseen sisältyy myöskin sitoumus noudattaa puolueettomuutta, jos toinen sopimuspuoli joutuu hyökkäyksen alaiseksi. Jos toinen sopimuspuoli tekee hyökkäyksen kolmatta maata vastaan, on toinen sopimuspuoli oikeutettu purkamaan sopimuksen ja katsomaan olevansa vapaa sitoumuksesta, johon sopimus velvoittaa.

Sopimuksen allekirjoittaminen on sen rauhanomaisen esiintymisen loppuunsaaminen, johon Neuvostohallitus ryhtyi Suomeen nähden jo vuonna 1926 ehdottamalla silloiselle Suomen hallitukselle hyökkäämättömyyssopimuksen solmimista. Neuvostoliiton aloitetta vaiku -

tusvaltaisten suomalaisten piirien taholta kohdannut vastustus aiheutti, kuten tunnettua, sen, että vuosien 1926 ja 27 neuvottelut raukesivat ja että Neuvostoliiton ja Suomen välisen hyökkäämättömyyssopimuksen ajatus haudattiin viideksi vuodeksi. Tarvittiin viisi vuotta jännittyneitä Neuvostoliiton ja Suomen välisiä suhteita, tarvittiin Suomelle ikäviä oppeja ja kokemuksia vuosien 1930 ja 1931 neuvostovastaisten kampanjojen johdosta, jotta Suomen porvariston vaikutusvaltaiset piirit tulisivat vakuutetuiksi siitä, että on tehtävä loppu tilanteelle, jonka vallitessa Suomi antoi Neuvostoliitolle aihetta pitämään Suomea yhtenä neuvostovastaisen retken aloittajista. Tuloksena tästä oli Suomen hallituksen suostumus hyökkäämättömyyssopimusneuvotteluihin.

Emme ole taipuvaisia antamaan hyökkäämättömyyssopimuksille liian suurta merkitystä sen mahdollisuuden kannalta katsoen, että niiden perusteella voitaisiin poistaa sodanuhka Socialististen Neuvostotasavaltojen Liittoon nähden. Mutta tilanteessa, jolloin kapitalistinen maailma kuumeellisesti valmistautuu uusiin sotiin, jolloin kaukaisessa idässä todellisuudessa tapahtuu sota, jolloin koko porvarillinen ja sosiaali-fascistinen sanomalehdistö ja sellaisetkin laitokset kuin Ranskan Senaatti koettavat harjoittaa chantagea koko maailmaan nähden levittämällä uusia herjaussarjoja muka "Neuvostojen sotaisista aikeista", - antaa Neuvostoliiton ja Suomen välinen hyökkäämättömyyssopimus ankaran iskun sodanlietsojien provokatoorisille kaskuille. Se kumoaa Ranskan ja Puolan Yleisesikuntien röhkeät yritykset leimata Socialististen Neuvostotasavaltojen Liitto "rauhan uhaksi" Itäeuroopassa. Se todistaa, että Neuvostoliitto, joka tätä nykyä käy hyökkäämättömyyssopimusneuvotteluja kaikkien läntisten naapureittensa kanssa, on rauhan järkähtämättömänä tukena Euroopassa. Näistä naapureista on Suomi ensimmäisenä ryhtynyt järjestämään suhteitaan Neuvostoliittoon vahvojen molemminpuolisten hyökkäämättömyys- ja puolueettomuussitoumusten pohjalle. Tällä juu-

ri on Suomi, toisin kuin eräät muut Itämerenmaat, osoittanut jossain määrin olevansa riippumaton niistä neuvostovastaisista tekijöistä, jotka tätä nykyä pyrkivät estämään hyökkäämättömyyssopimusneuvottelujamme ja säilyttämään jännittyttä poliittista tilannetta Euroopan idässä.

Neuvostoliiton ja Suomen välinen hyökkäämättömyyssopimus tulee takaamaan rauhallisen ja ystävällisen naapurisuuden Neuvostoliiton ja Suomen välillä. Sopimus tulee olemaan yhtenä tärkeimmistä ehdoista rauhan säilyttämiseksi ja vahvistamiseksi Itäeuroopassa.

Hyökkäämättömyyssopimuksemme Suomen kanssa on ensimmäinen tulos Neuvostoliiton aktiivisesta rauhan politiikasta, jonka ilmaisuna ovat tätä nykyä Puolan, Rumanian, Latvian ja Viron kanssa tapahtuvat neuvottelut. Nämä neuvottelut eivät vielä ole päättäneet. Mutta Suomen esimerkin täytyy näyttää näille maille, ettei ole olemassa mitään voittamattomia esteitä samansuuntaisten sopimusten allekirjoittamiseen Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton kanssa, jos nämä maat vilpittömästi pyrkivät luomaan suhteilleen Neuvostoliittoon vahvan pohjan **hyökkäämättömyys- ja puolueettomuussitoumuksen** muodossa.

Liite III

Moskovan lähetysten raporttiin № 2,
tammikuun 28 päivältä 1932.

Suomennos.

" Moskovan Isvestija ", 26/1-1932, № 25.

Ulkoasiainkansankomissaari Litvinovin haastattelu.

Tässä on kääntynyt ulkoasiainkansankomissaarin тов. Litvinovin puoleen ennen hänen lähtöään Geneveen tiedustellen millä kannella ovat hyökkäämättömyyssopimusneuvottelut läntisten naapurimaiden kanssa.

Тов. Litvinov ilmoitti meille seuraavaa:

Neuvostoliiton hallituksen esittämien sopimusten sisältö on hyvin selväpiirteinen ja käsittää hyökkäämättömyyssitoumukset sekä koettaa poistaa syyt, jotka voisivat häiritä sopimusvaltioiden välisiä rauhallisia suhteita. Kun sopimusneuvotteluissa molemmat puolet todellisesti pyrkivät vahvistamaan rauhanomaisia suhteita, eivät pelkää rauhallisia sitoumuksia eivätkä tavoittele syrjäpyyteitä, silloin voidaan neuvottelut loppuunsaorittaa hyvin nopeasti. Esimerkkinä siitä ovat Suomen kanssa käydyt neuvottelut, jotka on onnellisesti päätetty ja loppuunsaoritettu siten, että sopimus on allekirjoitettu, parissa viikossa.

Puolan kanssa aloitettiin neuvottelut muutamia viikkoja ennen Suomen kanssa käytyjä neuvotteluja ja ne päättyivät vasta tänään siten, että parafoitiin lehdissä julaistu hyökkäämättömyyssopimus.

Latvian kanssa neuvottelut sujuvat hitaasti, mutta Viro on alkanut neuvottelut vasta muutama päivä sitten. Kun sopimus Suomen kanssa on allekirjoitettu ja sopimus Puolan kanssa on parafoitu, ei pitäisi olla mitään vaikeuksia sopimusten tekemisessä Viron ja Latvian kanssa. Neuvotteluja Viron ja Latvian kanssa pitäisi vielä senkin seikan helpottaa, että niiden kanssa tehdyissä rauhansopimuksissa on jo sovittu molemminpuolisesta puo-

luettomuudesta ja että sopimuksessa näin ollen ei tarvitse toistaa tätä sitoumusta.

Sopimusehdotus Rumanian kanssa on myöskin jo miltei yhteensovitettu. Molemmat puolet suostuivat neuvotteluihin lähtien siitä, että on jätettävä syrjään ratkaisematon Bessarabian kysymys. On aivan ilmeistä, että kaksipuolinen sopimus valtioiden välillä, joiden välillä ei vain ei ole olemassa mitään virallisia suhteita, mutta sitä paitsi on olemassa vakavia alue- ynnä muita riitoja, ei voi tulla solmituksi ilman että mainitaan että nämä riidat jätetään syrjään eikä niihin kajota. Ymmärrämme varsin hyvin, että mikäli Rumania faktillisesti on okkupoinut Bessarabian se tahtoi si unhoittaa vireillä olevan riidan sekä tulkita siitä mainitsematta jättämisen sillä tavalla että olisimme vaikenemalla antaneet muka suostumuksemme okkupatioon. Tähän emme voi suostua. Mutta Rumania menee paljoa pitemmälle ja pyrkii sellaiseen hyökkäämättömyyspykälän formulointiin, josta johtuisi joko että tunnustamme Rumanian suvereniteetin Bessarabiassa, tai että tunnustaisimme Dnestr-joen Rumanian rajaksi. Emme voi tähänkään suostua. Täytyy olla aivan selvästi sanottuna, että kumpikin puoli pysyy kannallaan riitakysymyksessä ja että sopimuksen teko ei millään tavalla vaikuta vahingollisesti kummankaan kantaan. Sopimuksen tarkoitus on estää mahdollisuus että toinen puoli hyökkäisi toisen päälle, ja tämä tarkoitus saavutetaan täydellisesti jo sopimuksen ensimmäisellä pykälällä, jonka suhteen on päästy yksimielisyyteen ja joka kuuluu: "Kumpikin sopimuspuoli toden, että se on lupunut sodasta kansallisen politiikkansa keinona suhteissaan, sitoutuu olemaan ryhtymättä yksinään taikka yhdessä muiden valtioiden kanssa mihinkään hyökkäykseen maalla, merellä taikka ilmassa eikä missään tapauksessa turvautumaan sotaan toista sopimuspuolta vastaan." Vielä enemmän: Neuvostoliitto puolestaan on suostunut lisäämään tähän pykälään toisen kohdan, jossa määrätään, että sopimuksen rikkomiseksi tullaan katsomaan kaikenlaiset yritykset väkivaltaisesti ratkaista molempien sopimuspuolten välillä olemassa olevat alue- ja muut riidat. Tässä muodossa sopimus antaa täydet takeet, ettei

molempien maiden välillä vallitsevaa tilannetta väkivaltaisesti rikota.

Neuvostohallitus on antanut riittävästi todistuksia hyvästä tahdostaan ja vilpittömästä pyrkimyksestään sopimusten solmimiseen. Muu riippuu kuitenkin toisen puolen hyvästä tahdosta (TASS).

ITINEN BVMK

S. S. S. S.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C18.

ASIA: _____

Moskovaassa olevan lähetystön rap. no 3.

Ua. Sprainhoit. Kallekainen.

4/2 1932.

SUOMEN LAHETYSTÖ
MOSKOVASSA

FINLANDS BESKICKNING
I MOSKVA

No 139.

Moskovassa, 4 p. helmikuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
13/257/10. 1932		
6/2.32	5	100
EUROPA	ASIA	ASIA
5	C 18	

Herra Ministeri,

Kunnioittavimmin lähetan Teille, Herra Ministeri, oheenliitettyinä viisi kappaletta Moskovan - lähetystön raporttia № 3 tältä päivältä:

Mandshurian tapahtumat.

Pyydän Teitä, Herra Ministeri, vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni vakuutuksen.

Rafaël Hakkarainen
V.a. asiainhoitaja.

Herra v.t. Ulkoasiainministeri

Antti Kukkonen,

Helsinki.

Salainen.

SUOMEN M O S K O V A S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 3.

Moskova ssa 4 p:nä helmi kuuta 19 32.

13/257/10. 1932		
6/2-32		
RUUSI	UUSI	ASIA

Asia: Mandshurian tapahtumat.

Neuvostohallitus on, entistä menettelytapansa noudattaen, päättänyt olla Mandshurian tapahtumiin sekaantumatta hinnalla millä tahansa.

Uusi osoitus siitä saatiin näinä päivinä, jolloin Japanin sotilasjohto, valmistaessaan Harbinin valtausta, ilman muuta lähetti Kuantsentszyn asemalta japanilaisia sotajoukkoja rautateitse pohjoiseen päin Harbinia vastaan hankkimatta kuletuksen Itä-Kiinan rautatien Neuvostoliiton ja Kiinan yhteisesti asettaman hallinnon lupaa.

Hyvin tuntien Neuvostoliiton voimattomuuden asettua Japanin toimia Mandshuriassa - ja Kiinassa yleensä vastustamaan, Japanin hallitus kuitenkin noudattaa suurta huomaavaisuutta ja kohteliaisuutta suhteissaan Neuvostohallitukseen. Niinpä Japanin täällä oleva suurlähettiläs Hirota sai hallitukseltaan määräyksen "väärinkäsitysten välttämiseksi Neuvostohallituksen puolelta" ilmoittaa tästä sotajoukkojen kuleuksesta Neuvostohallitukselle

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

T a v a l l i n e n .

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

ja samalla selittää, ettei Japanin hallituksella ole vähintäkään aikomusta loukata Itä-Kiinan rautatien etuja, vaikka sotajoukkoja lähetettäessä "täytyi" käyttää Itä-Kiinan rautatietä, tullen Japanin hallitus japanilaisten sotajoukkojen kuleuksesta maksamaan mitä kuuluu.

Kun Hirota viime tammikuun 29 päivänä teki -- Litvinovin matkalla ollessa -- tämän ilmoituksen Karahanille, viimeksimainittu kyllä huomautti, että japanilaisten viranomaisten "menettelytapa" Harbinin piirissä juuri johtaa niihin väärinkäsityksiin, joita Japanin hallitus haluaa välttää tällä suurehettämälleen antamallaan toimeksiannolla, ja että japanilaisten sotajoukkojen kuleusta koskeva Japanin sotilasviranomaisten pyyntö saapui Itä-Kiinan rautatien hallituksen neuvostoliittolaiselle puheenjohtajan apulaiselle Kusnetsoville vasta 12 tuntia sen jälkeen kun japanilaiset sotajoukot Kuantsentszyn asemalla omavaltaisesti astuivat juniin lähtien Itä-Kiinan rautatietä myöten pohjoiseen suuntaan, jommoisia japanilaisten viranomaisten "toimia" -- kuten Karahan lausui -- ei tietenkään voida pitää "oikeina", -- mutta sen jälkeen Karahan, siirtyen itse asiaan, antaa Sovetille ominaiseen tapaan jotenkin epäymmällisen, ovelan selityksen väittäen, että japanilaisten sotajoukkojen kuleusta Harbinin piirissä koskeva kysymys on asia, joka ei riipu yksistään sovettilaisesta puolesta, vaan myöskin ennen kaikkea kiinalaisista viranomaisista, jotka johtavat Itä-Kiinan rautatietä yhdessä Neuvostoliiton edustajien kanssa, minkä ohessa on muistettava, että Itä-Kiinan rautatie kulkee Kiinan alueella, ollen siis ymmärrettävissä, että jos kiinalaiset viranomaiset pitävät japanilaisten sotajoukkojen kulettamista Harbinin piirissä "mahdollisena", sovettilaisella puolella ei siinä tapauksessa ole syytä "tehdä

vaikeuksia", kuitenkin sillä nimenomaisella ehdolla, ettei Itä-Kiinan rautatien etuja loukata.

Karahan ilmoitti Hirotalle samalla, että Kusanetsov oli jo edellisenä päivänä saanut tähän suuntaan meneviä ohjeita.

Kyseessä oleva Karahanin ja Hirotan välinen keskustelu on oikeastaan jatkoa niille aikaisemmille "ilmoituksille", joita Hirota on jo ennenkin, Mandshurian tapahtumien kehittyessä siihen suuntaan kuin Japanin edut vaativat, tehnyt Sovetille selittäkseen Japanin hallituksen yksinomaista tarkoitusta "suojella omien kansalaistensa etuja" ja "olla Itä-Kiinan rautatien etuja loukkaamatta." Ja Sovet tyytyy näihin Japanin "toimenpiteisiin", sillä nimenomaisella ehdolla, "ettei rautatien etuja loukata", kuten Karahan tälläkin kerralla toistaa. Sovet ei edes tee mitään vastalauseita sitä vastaan, että rautatien hallinnon sovettalaisia johtohenkilöitä kysymättä rataa käytetään sotilaskuletuksiin, vaan jättää koko asian kiinalaisista riippuvaksi, aivan kuin Sovetilla ei olisi mitään osuutta koko asiassa.

Tällainen passiivisuus olisi tietysti aivan käsittämätöntä säännöllisissä oloissa. Mutta Neuvostohallitus ei ole "valmis" sotaan, sen koko voimat tarvitaan lähivuosina maan sisäiseen rakennustyöhön, sen laajapiirteisen ohjelman toteuttamiseen, jonka pitää, seuraavan viisivuotiskauden kuluessa, muuttaa tämä maa teollisuusmaaksi, jolle vihollisten tykkien ja lentohyökkäysten saavuttamattomissa oleviin Aasian länsi- ja keskiosiin sijoitettavaksi suunniteltu raskas metalliteollisuus ja tavattoman runsas hiilituotanto antaisi maailmanvaltojen joukossa myöskin -- ja ennenkaikkea -- sodan aikana vahvemman aseman kuin se, mikä sillä nyt on. Tulevaisuuden on osoitettava, toteutuuko ja missä määrin.

rin tässä maassa ja tämän kansan keskuudessa tuo rohkea suunnitelma -- onhan Venäjä aina ollut vahva suunnittelemaan vaikka kuinka suuria tuumia -- mutta tällä hetkellä Sovetin täytyy tehdä kaikki, jotta rauha säilyisi Neuvostoliitossa.

Liiton kansankomissaarineuvoston puheenjohtaja Molotov on, avatessaan viime tammikuun 30 päivänä Liiton XVII puoluekongressin, myöskin kosketellut kaukaisen idän tapahtumia, huomauttaen, että siellä taas liikehtivät venäläiset valkokaartilaiset, jotka ovat sinne jääneet ja joita ilmeisesti ulkomailta käsin suositaan. Molotov väittää, että valkokaartilaiset Mandshuriassa ja Parisissa avoimesti suunnittelevat Kaukaisen Idän eroittamista Neuvostoliitosta, muodostaakseen ulkomaiden avulla kaukaisessa idässä "pufferivaltion", semminkin kun sellaiset valkokaartilaisien johtajat kuin Miljukov ja Kerenski ovat juuri nyt menneet Tshekkoslovakiaan, missä, kuten Molotov, viitaten Vanekin juttuun, sanoo, on kyllä niitä, joiden kanssa voidaan sopia uusista sotaprovokatioista Neuvostoliittoa vastaan. Näin ollen Molotov pitää välttämättömänä tositeissa osoittaa ei vain köyhälistösankariutta uuden yhteiskunnan rakentamisessa, vaan myöskin todellista valppautta ja asianmukaista valmiutta työlläis-talonpoikaisvaltakunnan kalteinten etujen puolustamiseen.

Kuten tunnettua on Neuvostoliiton "rauhanrakkauden" todistuksena Neuvostoliiton taholta viime aikoina usein esiintuotu myöskin sitä ehdotusta hyökkäämättömyyssopimusneuvotteluihin ryhtymisestä, jonka Litvinov teki Japanin äsken nimitetylle ulkoasiainministerille Yosishavalle, kun tämä matkusti Parisista Tokioon Moskovan kautta, ja johon Japanin hallitus ei ole antanut muuta vastausta kuin että asia on har-

kinnan alaisena.

Rauhanrakkautensa julistamisella Neuvostohallitus koettaa voittaa aikaa ja selviytyä nykyhetken tukalasta tilanteista.

Rafaël Hakkarainen,
V.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₁₈.

ASIA: _____

Moskovassa olevan lähetystön rap. no 4.

Va. Siinähoit. Hakkarainen.

25/2 1932.

Moskovassa, 25 p. helmikuuta 1932.

N:o 234.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
N:o	lg 258/ae.	32
28/2.32		
5	018.	

Herra M i n i s t e r i,

Kunnioittavimmin lähettän Teille, Herra
M i n i s t e r i, oheenliitettynä viisi kap-
paletta Moskovan - Lähetyksen raporttia N:o 4
tältä päivältä:

Yleinen taloudellinen tilanne Neuvosto-
liitossa.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i,
vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni
vakuutuksen.

Rafael Flakkarainen
V.a. asiainhoitaja.

Herra v.t. Ulkoasiainministeri

Antti K u k k o n e n,

H e l s i n k i.

Salainen.

SUOMEN M O S K O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 4.

Moskova ssa 25 p:nä helmi kuuta 19 32.

19 258/ae. 32		
28/2.32	3	32
RIVILLA		ASIA
5	EW	

Asia: Yleinen taloudellinen tilanne Neuvostoliitossa.

Äsken pidetty XVII puoluekonferenssi on uusi todistus siitä, miten suurella taidolla ja lennokkuudella Moskovan kommunistijohtajat osaavat lupaila tämän maan onnettomille miljoonille parempia päiviä, joita se nyt on neljätoista vuotta saanut kärsivällisesti, mutta turhaan odottaa.

Suorastaan ihmeellisiä ovat ne numerot, joita puolueen valtaherrat ovat puheissaan esittäneet ja puoluekonferenssin yhteydessä julaistuihin päätöksiin sisällyttäneet. Ei ole häikäily vertauksia: on sivuutettava Amerikka teollisuuden ja tekniikan nopean kehityksen alalla.

On ennen kaikkea päätetty vuonna 1932 "loppuun suorittaa" edellinen "viisivuotissuunnitelma", joka alkoi vuoden 1929 alusta ja josta siis kolme vuotta on "suoritettu". Näin ollen väitetään riemuiten, että viisivuotissuunnitelma loppuunsooritetaan neljässä vuodessa. Totuus on se, että ensimmäistä viisivuotissuunnitelmaa

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

T a v a l l i n e n .

- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin. lle.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

on pakosta täytynyt supistaa, etupäässä sen tähden, että Neuvostoliiton vienti ei, maailman pulakauden johdosta, ole vastannut odotuksia, eikä siis läheskään tuonut punaisen Moskovon kassoihin sitä valuuttamäärää, joka sallisi kaikkien ensimmäiseen viisivuotissuunnitelmaan kuuluvien ja vain ulkomailta saatavissa olevien koneiden oston.

Ei tietenkään voida kieltää, etteikö tätä maata olisi viime vuosina "teollistutettu". Eivät kommunistit ole oikeastaan muuta tehneetkään - ellei ota lukuun puna-armeijan ja tshekkajoukkojen todellakin mallikelpoista organisointia, ylläpitoa ja varustusta sekä nyt, viime aikoina, yltyneitä ja alusta pitäen johdonmukaisesti salaviihkaan suoritettuja toimia "puolustussodan" varalta. Mutta näyttää siltä, että tämä kansa ei koskaan kykene järjestykseen ja johdonmukaiseen, kelvolliseen työhön. Puhumattakaan siitä, että löytyy joukko tehtaita, jotka ovat olemassa vain paperilla ja jotka virallisten puheiden ja päätösten mukaan ovat jo käynnissä, mutta itse asiassa vielä seisovat puolivalmiina ilman ikkunoita, ovia ja koneita -- on sekin tuotanto, joka jo on saatu käyntiin, suureksi osaksi käyttökelvotonta tavaraa, joka suurin kuleuskustannuksin on palautettava tehtaisiin tai heitetään muuten syrjään. Tietysti Neuvostoliitto vie paljon tehdastuotteitaan läheiseen itään, Turkkiin ja Persiaan, joilla ei ole teollisuutta senkään verran, kuin tällä naapurilla, mutta Neuvostoliitto voinee tuskin nyt julistetun toisenkaan viisivuotissuunnitelman tai muiden ehkä julistettavien viisivuotischjelmienkaan jälkeen -- käydä muille suurille teollisuusmaille semmoisenaan vaaralliseksi kilpailijaksi teollisuuden alalla. Venäjän voima on sen luonnonrikkauksissa: vilja ja nafta sekä muut raaka-aineet, jotka tuhlaava luonto on sille an-

nut, muodostavat sen voiman.

Kommunistit ovat kyllä toistaiseksi tehneet tahtomattaan voitavansa saadakseen viljantuotannon epäjärjestykseen. Heidän on täytynyt tehdä jotain muutakseen tämän maan asukasten valtavan enemmistön, talonpojat, myöskin samanlaisiksi sokeiksi käskyläisikseen, jommoisia jo ovat tehtaan työmiehet. Olipa venäläinen työmies kuinka köyhä tahansa, elipä hän kuinka kurjasti tahansa, hän elätti itsensä ja suuren perheensä. Riittipä häneltä vielä viljaa valtion aittoihinkin, myöskin bolshevikkien vientiin. Nyt bolshevikit riemuiten julistavat, että maatalouden kollektivisointi on suurimmaksi osaksi "toteutettu" ja että tuleva viisivuotissuunnitelma tulee lopullisesti hävittämään "kapitalistiset" ainekset ja "luokat" yleensä. Mutta kollektiivitaloudet ovat jo aikoja sitten osoittautuneet mahdottomiksi ja valtion suurviljelykset "sovhosit" eivät säännöllisesti jaksa täyttää viljantuotanto-suunnitelmiaan. Ennen turvauduttiin niihin onnettomiin "kulakkien" ja yksityistalonpoikien varastoihin, kun oikein tiukka tuli, ja heiltä riistettiin veron nimellä säälimättömästi mitä tarvittiin. Mutta nyt sellaisia yksityistalouksia ei juuri ole enää eikä niitä vastaisuudessa sallita. Mistä hallitus silloin ottaa puuttuvat viljamäärät? Ja ennen talonpojat eivät tarvinneet valtiolta mitään viljaa, nyt heille on perheineen valtion suurtilojen työmiehinä annettava ruoka. Sekasorto onkin maanviljelyksen alalla tavaton. Pakoitettuina lopettamaan taloutensa ja "liittymään" yleis-talouteen, talonpojat tietysti hävittävät karjansa, mitä ehtivät. Näin ollen vallitsee maaseudulla mitä hirvittävin puute. Jos se vain voisi, tulisi maalaisväetö kokonaisuudessaan suuriin keskuksiin, missä tällä hetkellä vielä saa leipää. Hävittäessään yksityistalou-

den maalla, bolshevikit puustaavillisesti hakkasivat poikki sen oksan, jolla itse istuivat.

Tietysti bolshevikit löytävät keinon päästä tästäkin "vaikeudesta": eihän heidän sitä paitsi tarvitse välittää siitä, miten kansa -- paitsi he itse, puna-armeija ja tsheka -- elää tai kuolee. Mutta tilanne on hyvin vakava, sillä nyt alkaa maaseutukin olla tyhjä ja sehän lopullisesti elätti.

Kuitenkaan eivät Kremlin valta herrat ole niin sokeita, etteivät he ymmärtäisi mitä heidän rauhaansa tulee. Kaikesta kommunistisesta innostaan huolimatta on heillä selvä ohjelma lähitulevaisuuden vaikeuksista pääsemiseksi. Onpa se, kuten sanottu, paperilla komea ja täynnä pöyristyttäviä numeroita. Pyydän saada ensi tilassa tarkemmin selostaa näitä XVII puoluekonferenssin suursuunnitelmia, niin hyvin ensimmäisen viisivuotiskauden loppu-vuotta, kuin myöskin nyt julistettua uutta viisivuotiskautta varten. Tässä yhteydessä pyydän saada korostaa vain sitä, millä on merkitystä Suomen kannalta katsoen, varsinkin siihen nähden, että nyt on kyseessä päästä perille molempien maiden välisen taloudellisten suhteiden kehittämistä.

Neuvostoliitto pyrkii nyt, kuten muutkin maat, sekä suuret että pienet, lisäämään vientiään ulkomaille ja supistamaan tuontiaan. Jos mikään maa, on Neuvostoliitto siihen nyt pakotettu -- ennen kaikkea valuttan puutteen tähden. Mutta sen täytyy saada ulkomailta, maksoi mitä maksoi, sitä, mihin se ei itse kykene, ja mitä se kuitenkin ehdottomasti tarvitsee. Siihen kuuluvat etupäässä metalli- ja koneteollisuuden tuotteet ja jossain määrin elävä karja, jota tarvitaan häviävän karjakannan pelastamiseksi, sekä ehkä myöhemmin paperituotteet: täällä toivovat tulevansa

omillaan toimeen, eikä nyt suunnitella paperin tuontia ulkomailta, vaan on sellainen suorastaan -- kuten ulkomaankaupan komissaari herra Rosenholz minulle itse sanoi -- kielletty, mutta luulen puolestani, että tšekkiläisten täytyy vuoden lopulla mennä tässä suhteessa "Canossaan", ja silloin ottavat he paperia Suomesta.

Mieliala on täällä nyt mitä suopein tilausten sijoittamiselle maahamme, ja jos siinä suhteessa ei nyt saavuteta tuloksia, johtuu se yksinomaan Kremlin vaikeasta taloudellisesta tilasta, eikä tahdon puutteesta.

Rafaël Hakkarainen,
V.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C. 18.

ASIA:

Moskovassa olevan lähetystön rapo. no 5.

V.a. Asiat. Hait. Hait.

3/3 1932.

Suomen Lähetystö

Moskovassa, 3 p. maaliskuuta 1932.

N:o 267.

23 258 fac.	5. 32
5/3. 32	1
5	018.

Herra M i n i s t e r i,

Kunnioittavimmin lähettän Teille, Herra
M i n i s t e r i, oheenliitettyinä kuusi kappaletta
Moskovan -lähetyksen raporttia N:o 5 tältä päivältä:
Suomalaisen kauppavaltuuskunnan Moskovan
matka.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i, vas-
taanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni vakuu-
tuksen.

Rafael Hakkarainen
v.a. asiantuntija.

Herra v.t. Ulkoasiainministeri

Antti K u k k o n e n,

H e l s i n k i.

Suomen M O S K O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 5.

Moskova ssa 3 p:nä maaliskuuta 19 32.

ULKOASIANMINISTERIÖ	
23 258	fac. 11 32
7/3-32	1
5	C18

Asia: Suomalaisen kauppavaltuus-
kunnan Moskovan - matka.

Ministeri A. Hackzellin johtaman suomalaisen kauppavaltuuskunnan matka Moskovaan tapahtui epäilemättä oikeaan aikaan. Lähetytö tekee Ulkoasianministeriölle toisessa yhteydessä selkoa tämän matkan yksityiskohdista ja ohjelmasta sekä niistä neuvotteluista, joita valtuuskunnan puheenjohtaja ja sen jäsenet kävivät täällä eri tuotanto-alojen edustajien kanssa.

On tietysti hyvin vaikea mennä sanomaan mitkä punainen Moskova tässäkin tapauksessa mielessään hautoo, sillä näet on vain yksi ainoa päämäärä: tuhota porvarillinen maailma kaikkine, myöskin henkisine arvoineen. Mutta selvä on, että tšekäläiset neuvottelijat ja isännät olivat kaikki saaneet päämajastaan selvät ohjeet: osoittaa valtuuskunnallemme mitä suurinta huomaavaisuutta ja, mikä on tärkeämpi, asiallisestikin ymmärtämystä.

Tšekäläiset kauppa- ja talouselämän huomattavat edustajat antoivat nimittäin aivan selvästi ymmärtää, että Moskova -- vaikka se, kuten kaikki muutkin maat, nyt

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

T a v a l l i n e n j a l i s ä k s i M i n i s t e r i A .
Hackzellille.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

tekee voitavansa supistaakseen tuontiaan ulkomailta -- mielihyvällä ottaa Suomesta sen, mitä se tarvitsee ja mitä voimme toimittaa ja mitä bolshevikit tähän asti ovat ottaneet muualta. Selitettiin, että on luonnollisempaa ottaa lähempää -- siis meiltä Suomesta, kuin pitkien matkojen päästä, ja viitattiin siihen, että kauppasuhteiden elpyminen käy käsi kädessä välien parantamisen kanssa yleensä, mikä naapurien kesken on luonnollista, ja koetettiin kaikin tavoin hakea aloja, joilla Suomi voisi toimittaa tänne sellaista, mitä tämä maa ei vielä tuota -- usein annettiin muuten sellainenkin vastaus, että Sovet ei enää tarvitse sitä tai tätä tuotetta, koska se nyt itse tarjoaa sitä muille.

Erikoisesti Moskovaa kiinnostivat metalliteollisuuden tuotteet: tehdaskoneet, alukset, satama-y.m. nostokoneet, metsätöissä tarvittavat laitteet, mutta myöskin siitos- ja teuraskarja ja eräät maataloustuotteet. Valtuuskunta saikin täältä neuvostovenäläisiltä talousmiehiltä ja laitoksilta mukaansa pyynnön lähettää tänne mahdollisimman pian tarjouksia erilaisille tavaroille ja tuotteille, eikä voida kieltää sitä mielestäni tärkeää tosiasiaa, että valtuuskuntamme sai tämän maan edustajien puolelta osakseen vastaanoton, joka ei jätä toivomisen varaa, mikäli on kysymys loistavasta, lämpimästä vieraanvaraisuudesta ja asiallisesta, periaatteellisesta harrastuksesta.

Mutta sen kokemuksen nojalla, mitä täällä ennen käyneet muiden maiden lukuisat samantapaiset valtuuskunnat ovat saaneet, ei suinkaan ole syytä odottaa ihmeitä suomalaisenkaan valtuuskunnan nyt kyseessä-olevan matkan seurauksena. Neuvostoliiton ulko- ja talouspolitiikan -- maan nykyistä tilaa melkoisesti ylittävä -- teho ja voima perustuvat ennen kaikkea siihen ihmette-lyä herättävään johdonmukaisuuteen, jolla tämän maan

itsevaltiat käyttävät pienintäkin seikkaa omien puhtaasti kommunististen tarkoituksien saavuttamiseksi. Vaikka siis, kuten sanottu, Moskova on aivan ilmeisesti osoittanut, kautta linjan, suomalaiselle kauppavaltuuskunnalle aivan erikoista vieraanvaraisuutta ulkonaisesti ja - miksi en sanoisi - suopeaa suhtautumista periaatteessa, miksi on tahdottu elvyttää molempien maiden välisiä kauppasuhteita ja lisätä tšekkoslasten tilausten sijoittamista Suomeen, - ei suinkaan liene syytä antautua ylen suuren optimismin valtaan. Puhumattakaan siitä, että asian ratkaisulle oleellisen tärkeistä seikoista, kuten hinnoista ja luottokysymyksen järjestelystä ei vielä puhuttu, ainakaan seikkaperäisesti, ja että bolshevikit ovelalla tavallaan jättävät nämä kysymykset mahdollisimman kauan avoimiksi, voidakseen myöhemmin, kun meille annettavista tilauksista ollaan jo muissa suhteissa puolin ja toisin sovittu, kiristää meiltä mahdollisimman edullisia ehtoja - on otettava huomioon se tärkeä seikka, että bolshevikit vaativat puolestaan myöskin omaa vientiään Suomeen lisättäväksi ja että he, kuten ulkomaan kaupan kansankomissaari Rosenholz eräässä tilaisuudessa valtuuskunnallemme antamassaan selityksessä viittasi, ovat sitä mieltä, että Suomen ja Neuvostoliiton välisen hyökkäämättömyyssopimuksen ratifiointi puolestaan olisi omiaan edistämään kauppasuhteiden kehittämismahdollisuuksia, puhumattakaan siitä tärkeästä ilmoituksesta, jonka Riian hyökkäämättömyyssopimusneuvotteluista juuri tänne palannut Stomoniakov teki valtuuskuntamme puheenjohtajalle sanoessaan, että jo allekirjoitetun sopimuksen ratifiointiin viivytämistä tulkittaisiin täällä "vähemmän ystävällisenä tekona." Tämä on hyvin kuvaavaa bolshevikkien tavanmukaiselle salakavalle menettelytavalle, sillä onhan Herra Ulkoasiainministeri, Vapaaherra Yrjö-Koskinen sopimuksen allekirjoit-

tamisen yhteydessä selvästi julkilausunut Neuvostoliiton Helsingin lähettiläälle, joka Neuvostoliiton puolesta kävi neuvottelut ja allekirjoitti sopimuksen, että sopimuksen ratifioinnin Suomen puolelta täytyy jäädä riippuvaksi siitä, tuleeko vai ei samansuuntaiset sopimukset tehdyksi Neuvostoliiton ja sen muiden läntisten naapurien kesken. Mutta punainen Moskova ei missään asiassa aja muuta kuin kommunismin etuja, omia luokkataisteluetujaan, eikä sen tarvitse välittää rahtuakaan tämän härettömän maan onnettoman väestön alkeellisimmista, välttämättömmistä tarpeista. Se tulee edelleenkin olemaan tässäkin asiassa siinä edullisessa asemassa, että se voi viimeiseen asti kiristää meiltä, mitä se ikinä luulee voivansa saada irti.

Tulevaisuus saa osoittaa, pystymmekö menestyksellä turvaamaan maallemme tässä kaupankäynnissä ne edut, joita ilman siitä on pikemmin vaaraa, kuin hyötyä. Hyvin vaarallista olisi joutua tämän maan kaupasta ja tilauksista jollain tavalla taloudellisesti sellaiseen riipuvaisuuteen, että Moskova voisi pyrkiä meitä ovelalla kaupaapolitiikallaan häiritsemään.

Rafael Hakkarainen,
V.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C18.

ASIA:

Moskovassa olevan lähetystön rap. 6.

V.a. Asiamies. Hakkarainen.

10/3 1932.

Suomen Lähetystö

Moskovassa, 10 p. maaliskuuta 1932.

N:o 300.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
27.2.1932		
12/3.32	12	LIT
5	Cl.	

Herra M i n i s t e r i,

Kunnioittavimmin lähetän Teille, Herra M i n i s t e r i, oheenliitettyinä viisi kappaletta Moskovan - lähetystön raporttia N:o 6 tältä päivältä:

Neuvostoliitto ja Mandshurian tapahtumat.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i, vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni vakuutuksen.

Rafaël Hakkarainen
V.a. asiainhoitaja.

Herra v.t. Ulkoasiainministeri
Antti K u k k o n e n,
H e l s i n k i.

Salainen.

SUOMEN M O S K O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 6.

Moskova ssa 10 p:nämaalis kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
28 259 fac.	D. 19 32	
12/3-32	5	LEM
5	Ces.	

Asia: Neuvostoliitto ja Mandshurian tapahtumat.

Mandshurian tapahtumat ovat asettaneet pohaisen Moskovan tavattoman vaikeaan asemaan.

Heti kun selkkaus alkoi, Moskova käsitti, että asia on vakava, kun ei ollut kysymys vähemmästä, kuin siitä, missä määrin kommunistinen Moskova voisi jatkaa suurella innolla alulle panemaansa ja jo hyvin lupavaksi ja tehokkaaksi osoittautunutta leviämistään itänpäin Mongolian kautta. Tavanomaisella tarkalla vaistollaan Kremlin valtaherrat heti huomasivat, että on viisainta toistaiseksi heittää syrjään kaikki "expansio"-suunnitelmat idässä, ja he vetäytyivät ankarimman "puolueettomuuden", sekaantumattomuuden ja "rauhanpolitiikan" verhon taakse.

Ulkonaisesti Neuvostoliitto onkin noudattanut Japaniin nähden koko Mandshurian selkkauksen aikana niin suurta "ymmärtäväisyyttä" ja rauhanrakkautta, että se on miltei ilmeisesti osoittanut pelkoa. Ja sotaa Moskova onkin pelännyt ja pelkää yhä, varsinkin kun se tietää,

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan): T a v a l l i n e n .

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

että väestö, jonka kurjuus yhä kasvaa ja jonka tyytymättömyys on saavuttanut huippunsa, suorastaan toivoo sotaa uskoen, että se tekisi lopun neuvostovallasta.

Tapahtumien kulku on kuitenkin voimakkaampi kuin Kremlin kaikkivaltiaatkin. Neuvostoliiton hallitus on tullut pakotetuksi virallisesti myöntämään sen, mitä se on salaviihkaan tehnyt viime vuoden lopusta alkaen, nimittäin valmistelunsa mahdollisen sodan varalta kaukaisessa idässä Mandshurian rajoilla.

Näyttää siltä, että kevään lähestyessä, jolloin sotatoimien elpyminen Mandshuriassa tuntuu luonnolliselta, Neuvostoliiton valtaherrat tulivat todella levottomiksi, että he "rauhanpolitiikastaan" huolimatta voisivat tulla pakotetuiksi sotaan. Jo se seikka, että Litvinov tuli tänne kolmeksi päiväksi Genevestä, osoittaa, kuinka tärkeästä kannanotosta nyt oli kysymys. Ja seuraavana päivänä Litvinovin Geneveen paluun jälkeen julaistiin kaikissa Moskovan lehdissä otsakkeella "Neuvostoliitto ja Japani" pääkirjoitus, josta lähetystö sähköiteitse ilmoitti ja jonka se tämän päivän postissa on lähettänyt Ulkoasiainministeriölle ja jossa Neuvostoliitto ensimmäistä kertaa virallisessa lehdessään ilmoittaa, ettei se aiokaan salata toimenpiteitään "puolustuskykynsä vahvistamiseksi" kaukaisessa idässä. Kyseessäoleva pääkirjoitus, joka samana iltana radioitiin ja samana tai ainakin seuraavana päivänä ilmestyi kaikissa, pienimmissäkin sekä venäjänkielisissä että täällä ilmestyvissä englannin- ja saksankielisissä lehdissä, ja josta yleensä on tehty mahdollisimman suurta numeroa, ottaa lähtökohdaksi samassa numerossa toisessa paikassa julaistun sähkösanoman, jonka mukaan Japanin Vladivos-

tokissä oleva pääkonsuli oli saanut eräältä "ulko-
maalaiselta" tietoja Neuvostoliiton varusteluista Vla-
divostokin alueella. Tämän johdosta lehti sanoo ole-
van tarpeetonta ruveta erikoisesti peruuttamaan sel-
laisia väriä tietoja, että Neuvostoliitto muka kes-
kittäisi kaukaiseen itään sataantuhanteen nousevia
joukkoja, -- ja selittää mainitussa pääkirjoituksessaan
m.m. seuraavaa:

"Mutta tällä hetkellä meitä kiinnostaa ei
vain tämä seikka. Meitä eniten kiinnostaa se to-
siasia, että japanilaiset poliitikot, arvostellessaan
kaukaisessa idässä muodostunutta tilannetta, hankki-
vat aineistonsa myrkytetystä kaivoista sen sijaan,
että seuraisivat tarkkaavasti tosiseikkoja. Nämä to-
siseikat puhuvat toiselta puolelta Neuvostoliiton
johdonmukaisesta rauhanpolitiikasta ja toiselta puo-
lelta sellaisesta tapahtumain kehityksestä, että se
paneer jokaisen todellisen rauhanystävän miettimään.
Näitten tosiseikkojen tarkka tutkiskelu, johon juuri
ryhdymme, osoittaa, että se tilanne, jonka edessä
Neuvostoliitto on kaukaisessa idässä, velvoittaa sen
puolustuskykyä vahvistamiseen, rajojensa loukkaamat-
tomuuden puolustukseen, erikoisesti myöskin asianmu-
kaisesti lisämällä sotagarnisooneja Sosialististen
Neuvostotasavaltojen Liiton rajoilla kaukaisessa idäs-
sä. Tätä emme tietenkään aio salata. Neuvostohalli-
tuksella, joka avoimesti ja johdonmukaisesti ajaa
rauhanpolitiikkaa, ei ole syytä salata massoilta
sitä, millä tavalla se arvostelee kaukaisessa idässä
muodostunutta tilannetta. Mutta tämä arvostelu, ti-
lanteen tunnollinen tutkimus osoittaa, että vähin,
mitä Neuvostoliitto on velvollinen tällä hetkellä
tekemään, on seuraava: ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin
ja mahdollisiin keinoihin rajojensa loukkaamattomu-

den puolustamiseksi ulkoapain tulevaa hyökkäystä vastaan."

Pääkirjoitus loppuu selitykseen, että Neuvostoliiton rauhanpolitiikka ei merkitse politiikkaa, joka ei ota huomioon tosiseikkoja, ja että Neuvostoliitto on monasti osoittanut ei olevansa altis provokatiolle, mutta samalla Neuvostoliitto osaa ajoissa paljastaa ja rikkoa Neuvostoliittoa vastaan valmistetut provokatit. Lehti vakuuttaa, että Neuvostoliitto ajaa ja tulee edelleenkin ajamaan lujaa rauhanpolitiikkaa ja lujaa Kiinan tapahtumiin sekaantumattomuutta olemisen politiikkaa, mutta tämä ei suinkaan merkitse sitä, että Neuvostoliitto antaa kenenkään loukata Neuvostoliiton rajojen koskemattomuutta, tunkeutua sen alueelle ja riistää pienintäkään osaa Neuvostoliiton maasta.

Viimeisenä lauseena lehti lihavin kirjaimin siteeraa Stalinin sanat: "Emme tahdo vaaksaakaan vierasta maata. Mutta omaakaan maata emme anna kenellekään versokkaakaan."

Huomaa helposti, että Moskovan vallanpitäjät ja varsinkin sotilaspiirit ovat hemostuneet. Toiselta puolelta näkee selvästi, että sotilaspiirit ovat täynnä odotusta ja, miksi en sanoisi, intoa ja tarmoa. Onhan heillä -- mikäli ovat puhtaita venäläisiä -- edessään isänmaallinen tehtävä, joka mahdollisesti odottaa heitä: Suurvenäjän puolustaminen idässä Japania vastaan. Kaikkien venäläisten isänmaallisia tunteita kuvaavana täytyy pitää sitäkin lausuntoa, jonka kadetti Miljukov on Pariisin lehtien mukaan siellä äsken tehnyt sanoen, että venäläisten emigranttien on suhtauduttava myötätunnolla neuvostovaltaansa taistellessa venäläisten etujen puolesta kaukaisessa idässä, sillä on olemassa tapauksia, joissa se to-

dellakin edustaa Venäjän etuja. Ja Miljukov lisää pa-
teettisesti pitävänsä parempana, että 160 miljoonainen
väestö kärsii, kuin että osa kansallista aluetta mene-
tetään, sillä kärsimykset eivät ole ikuisia, koskei hal-
litusjärjestelmäkään pysy ikuisesti, mutta Venäjä on
ennen ollut, on olemassa ja tulee olemaan, ja jos sal-
littaisiin siltä riistää osa sen maata, olisi se pa-
hinta, mitä Venäjälle voitaisiin tehdä.

Neuvostohallitus käyttää imperialismia ja isän-
maallisuuttakin pelissään Japania vastaan. Varusteluil-
laan kaukaisessa idässä se sitä paitsi tahtoo peläs-
tyttää Japania. Jo viime helmikuun 23 päivänä, jolloin
tällä vietettiin puna-armeijan XIV vuotisjuhlaa, luettiin
Moskovan suuressa teatterissa punaiselle nauhalle kir-
joitettuna japanilaisia uhmaava toivotus: "Eläköön Kii-
nan puna-armeija," ja sitä paitsi nuo Stalinin yllämai-
nitut komeat sanat ikäänkuin enteenä, että Kreml pian
muuttaa sävyään Japaniin nähden.

Nyt on selvä, että Neuvostoliittokin valmis-
tautuu kaukaisessa idässä. Tulevaisuus saa osittaa, on-
ko tämä omiaan vähentämään Japanin aktiivisuutta ja
siis edistämään rauhaa siellä.

Rafaal Hakkarainen
V.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 18

ASIA:

Moskovassa olevan lähetystön rapo. no 7.

V.a. Asiamies. Bakkarainen.

29/3 1932.

Suomen Lähetysti

Moskovassa, 29 p. maaliskuuta 1932.

N:o 383.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 32/260 p. D. 10 82.		
2/4-32	9	132
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C 18	

Herra M i n i s t e r i,

Kunnioittavimmin lähettän Teille, Herra
M i n i s t e r i, oheenliitettyinä viisi kap-
paletta Moskovan - lähetystön raporttia N:o 7
täältä päivältä:

Toimenpiteitä karjakannan pelastamiseksi.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i,
vastaanottamaan erittäin suuren kunnioituk-
seni vakuutuksen.

Rafaell Hakkarinen,
V.a. asianshoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra

A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,
H e l s i n k i.

Salainen.

Suomen M O S K O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 7.

Moskova ssa 29 p:nä maaliskuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
K2	32/260	D. 1932
2/4.32	9	LIIT.
RYHMÄ		ASIA
5	C18.	

Asia: Toimenpiteitä karjakannan pelastamiseksi.

Toissapäivänä, kuluvan maaliskuun 27 päivänä, julaistiin kaikissa Moskovan johtavissa lehdissä ensimmäisellä sivulla ennen tekstiä lihavin kirjaimin Liiton kommunistipuolueen (bolshevikkien) Keskuskomitean edellisenä, eli kuluvan kuun 26 päivänä, tekemä päätös, jolle on annettu nimenmaisesti, kommunismin kannalta katsoen, sangen viaton otsake "Karjan pakko-otosta yhteiskunnalle."

Tämän alla piilee kuitenkin laajakantoinen, maataloudelle välttämättömän karjakannan pelastamista tarkoittava myönnytys, jolla kaikista virallisista vakuutuksista huolimatta, ei ole mitään tekemistä kommunististen maatalousihanteiden kanssa.

Olisi nimittäin ollut oikeampaa antaa kyseessä-olevalle päätökselle otsake: "Karjan jättämisestä yksityisille maanviljelijöille", sillä sen tarkoitus on estää karjan täydellinen pakko-otto yksityisiltä.

Päätös, joka venäjänkielisenä leikkeleenä ja suomennettuna lähetetään Ulkoasiainministeriölle erikseen,

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

T a v a l l i n e n .

- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

on muuten huvittava esimerkki siitä, kuinka kommunisti-puolueen keskuskomitea antaa määräyksiä tärkeässä asiassa, joka kuuluu Neuvostoliiton hallituksen toimintapiiriin, mutta se on samalla aivan luonnollinen ilmiö tässä maassa, jossa kommunistipuolueen sihteeri, Stalin, on kaikkivaltias. Ei nyt enään tietenkään yritetäkään ylläpitää aikaisemmin eittämättömänä perussääntönä kaikille ulkomaiden virallisille edustajille toimitettua fiktiota siitä, ettei Neuvostoliiton hallitus ole identtinen kommunistipuolueen kanssa eikä voi vaikuttaa siihen, eikä liioin saada siltä vaikutelmia.

Kun asia on, epäilemättä, arkaluontoinen, merkiten ilmeistä perääntymistä, on ollut pakko turvautua aito-bolshevistiseen sofistikkaan. Sentähden ovat päätöksen perustelut pidempiä kuin itse asiallinen sisältö ja niissä selitetään, että monissa piireissä on havaittavissa sellainen käytäntö, että lehmä ja pikkukarjaa otetaan yksityisiltä yhteistalousten jäseniltä tosiasiallisesti pakollisin keinoin, mikä "mitä tärkeimmin loukkaa puolueen keskuskomitean monasti antamia osoituksia sekä maatalousyhtymän (maatalousartelin) perussääntöä." Samalla keskuskomitea korostaa mitä pontevammin, että vain yhteistalousten viholliset voivat sallia, että lehmä ja pikkukarjaa otetaan yhteiskunnalle pakollisesti yhteistalousten yksityisiltä jäseniltä. Keskuskomitea menee vielä pidemmälle innossaan selittäen, että käytännöllä ottaa yhteistalousten jäseniltä pakollisesti lehmä ja pikkukarja "ei ole mitään yhteyttä puolueen politiikan kanssa", ollen puolueen tehtävänä se, että jokaisella yhteistalouden jäsenellä olisi oma lehmänsä, pikkukarjansa ja siipikarjansa, ja että yhteistalousten tilojen laajentamisen ja kehittämisen tulee tapahtua vain sillä tavalla, että maati-

lat kasvattavat nuorta karjaa tai ostavat karjaa.

Näillä perusteilla puolueen Keskuskomitea päätöksessään kehoittaa kaikkia puolue-, neuvosto- ja yhteistalousten järjestöjä 1) ehkäisemään kaikki yritykset ottaa lemmiä ja pikkukarjaa yhteistalousten jäseniltä pakollisesti yhteiskunnalle sekä eroittamaan puolueesta ne, jotka tekevät itsensä syyppäksi Keskuskomitean direktiivin rikkomiseen, ja 2) järjestämään apua ja myötävaikutusta niille yhteistalousten jäsenille, joilla ei ole lemmiä tai pikkukarjaa, jotta he voisivat ostaa ja kasvattaa nuorta karjaa yksityisiä tarpeitaan varten.

Niin vähäpätöiseltä kuin tämä uusi "direktiivi" näyttääkin, merkitsee se venäläisen talonpojan, tuon tutkimattoman venäläisen talonpoikaisjoukon voittoa siinä taistelussa, jossa Kremlin punaiset valti-aat ovat kerran aikaisemmin -- nimittäin uskonnan alalla -- kumma kyllä saaneet väistyä. Silloin peräytymistä selitettiin virallisesti sillä tavalla, että on parempi valistamalla talonpoikaisjoukot hävittää niistä "taikausko", kuin pakoittamalla. Nyt on turvauduttu toiseen temppuun ja yksinkertaisesti julistettu, että päätös on ainoa menettelytapa, joka vastaa puolueen oikeaa "suuntaviivaa", ollen kaikki muu joko väärää "vasemmistolaisuutta" taikka "oikeisto-opportunismia."

Samalla on pidetty huolta kerrassaan mahtavasta sanomalehtikirjoitustulvasta asian selittämiseksi ulospäin ja -- mikä on tärkeämpää -- talonpoikaisväestön tyyntymiseksi ja tämän, sille niin tärkeän toimenpiteen saattamiseksi kaukaisimpien kyläkuntien tietoon. Ei tosiaankaan ole ainoatakaan suurempaa lehteä Moskovassa, joka ei olisi samana päivänä -- Moskovan sotilaslehti "Krasnaja Svesda" seuraavana päivänä --

omistanut päätökselle pääkirjoitusta selittäen sitä ylläviitattuun viralliseen tapaan. Voiton kaikista vie viimeainittu sotilaslehti "Krasnaja Svesda", joka erikoisesti korostaa päätöksen positiivista puolta, mikäli siinä säädetään toimenpiteitä yhteistalousten jäsenten avustamiseksi tarkoituksella hankkia heille karjaa yksityisiä tarpeita varten. Pääkirjoituksessaan lehti selittää, että tämä päätös on mitä tärkein poliittinen asiakirja, jonka tulee päästä täyteen vaikutukseensa myöskin puna-armeijan puolue- ja poliittisessa toimintajärjestelmässä, syystä, että puna-armeijassa on hyvin vahvana yhteistalouspiireistä tuleva aines, minä vuoksi on välttämätöntä viipymättä puna-armeijan joukko-osastoille selostaa tämän päätöksen sisältö ja merkitys, ollen jokaisen komentajan, jokaisen puna-armeijalaisen ensimmäisenä tehtävänä oivallisesti selvittää tämän "bolshevistisen" asiakirjan oikea ydin. Ja vedoten XVI puoluekokouksen päätöslauselmaan, sotilaslehti avaa talonpojille houkuttelevia perspektiivejä lausuen, puoluekokouksen sanoja käyttäen: "ken vastii, että talonpojat liittyessään yhtymään (arteliin) heti luopuisivat kaikista individualistisista tavoistaan ja eduistaan, mahdollisuudesta pitää yhteistalouden lisäksi vielä yksityistaloutta (lehmää, lampaista, siipikarjaa, asuintalonsa vieressä olevaa kasvitarhaa), mahdollisuudesta käyttää hyväkseen sivuansiota y.m., -- hän unohtaa marxismin -- leninismin aakkoset." Näin houkuttelee ja liehakoi talonpoikia virallinen sanomalehdistö.

Täytyy sanoa, että tähän sisältyy, hyvällä tahdolla, aika paljon: "individualistiset" "tavat" ja "edut", karja (nyt vielä vain yksi lehmä, mutta kuka estää bolshevikkejä, jos tarvitaan, milloin tahansa joko virallisesti tai epävirallisesti korottamasta tätä

sallittua määrää, puhumattakaan niistä mahdollisuuksista, joita "nuoren" karjan osto ja kasvattaminen tässä suhteessa tarjoaa), kasvitarha, sivuansio ja kaikki se, mitä voidaan sisältää lisäykseen "ynnä muuta".

On tietysti vaikea sanoa, kuinka pysyväisiksi nämä helpotukset tulevat. Mutta siitä ei ole epäilystäkään, että Kremlin valta herrat tällä hetkellä tarkoittavat täyttää totta, kun tahtovat saada talonpoikaismestön rauhalliseen työhön. Ajankohta on sopivasti valittu: juuri ennen kevätkylvöjä, ja hyvä on, jos puna-armeijassakin on reippaampi mieliala, kaiken varalta, juuri nyt, kun kaukaisen idän arvoitus yhä hermostuttaa bolshevikkien mieliä. Heillä on itsesäilytysvaisto, joka ei petä, eivätkä he hakkaa poikki oksaa, joka heitä kannattaa. Oli todellakin jouduttu jo niin pitkälle, että maaseudullakin noin vain, umpimähkään, toimeenpannut kommunistiset kokeilut uhkasivat riistää viimeiset elämänmahdollisuudet Venäjän talonpoikaismiljoonilta, joita on vaikea syöttää vain iskusanoilla ja bolshevistisella kiihoituksella. Kaupungeissa, joita maaseutu ravitsee, on helpompi hallita vain kommunismilla, mutta maaseudulla on "puhdas" kommunismi kärsinyt taas tappion.

Puhumattakaan siitä, että ylläkosketeltu toimenpide on laajakantoinen ja tärkeä, oleellisesti helpottaen todellakin jo nälän ja perikadon partaalle joutuneen maalaisväestön, tämän maan väestön valtavan enemmistön kansan varsinaisen elättäjän elinehtoja, ansaitsee toimenpide Suomenkin kannalta katsoen huomiota ollen toivottavasti omiaan lisäämään niitä mahdollisuuksia karjan, varsinkin siitoskarjan tuonnille tähän maahan Suomesta, joita jo on avautunut tällä asken käyneen kauppavaltuuskuntamme matkan seurauksena.

Rafaël Flakkariäinen,
V.a.asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C. 18.

ASIA:

Moskovassa olevan lähetystön rap. no 8.

V. a. Siainhoit. Walekeraisuus

28/4 1932.

Suomen Lähetystö

Moskovassa, 28 p. huhtik. 1932.

N:o 520.

39/261 h. N:o 32	
30/4.32	EM
5	Clv

Herra M i n i s t e r i,

Kunnioittavimmin lähettän Teille, Herra
M i n i s t e r i, oheenliitettynä viisi kappa-
letta Moskovan-lähetystön raporttia N:o 8 tältä
päivältä:

Sovjet ja maailmanpula.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i, vas-
taanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni va-
kuutuksen.

Rafael Hakkanen
v.a. asioinnoittaja.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra
A.S. Y r j ö - k o s k i n e n,
H e l s i n k i.

Salainen.

SUOMEN M O S K O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 8.

Moskova ssa 28 p:nä huhti kuuta 1932.

ULKOMAAN		
39/266	10	82
30/4.32	10	10
RYHMÄ	ALUE	ALUE
5	018	

Asia: Sovjet ja maailmanpula.

Punaisen Moskovan hallitus lienee tällä hetkellä ainoa, joka voi pelotta katsella maailmassa vallitsevaa pulaa ja sodanjälkeistä tilannetta. Ei silti, etteikö taloudellinen pulakausi suuresti vaikeuttaisi Neuvostoliitonkin taloutta, tuottaen suuria hankaluuksia valuutan saannissa ja pakottaen Kremlin valta herrat ryhtymään jos jonkinlaisiin toimenpiteisiin ulkomaankaupalle tarpeellisen kullan saamiseksi. Mutta oleellisesti ei maailman talouspula muuta, eikä liioin estä kommunismin ohjelman suorittamista ja sitä politiikkaa, jota Neuvostoliiton johtajat nyt jo nejätoista vuotta johdonmukaisesti ajavat tämän ohjelman toteuttamiseksi.

Heillä on apunaan porvarillisen yhteiskunnan eripuraisuus, joka estää sitä näkemystä, mikä vaara kommunismissa piilee, varsinkin kun sen käytettävissä on tämän maan luonnonrikkaudet ja väestömiljoonat, jotka orjallisesti seuraavat Kremlin valta herrojen jokaista viittausta. Sitä paitsi sillä on omat miehensä jokai-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

T a v a l l i n e n .

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

nessä maassa, missä on kommunisteja, ja heihin Moskova ennen kaikkea luottaisi aseellisten selkkausten sattumissa jonkun ulkovallan kanssa. Mutta vaarallisin asepuolaisen Moskovan käsissä on aika, joka semmoisenaan tekee maksutonta työtään punaisen Moskovan hyväksi.

Kremlin nykyiset valtiat ovat viisaampia kuin tsaarihallitus siinä suhteessa, että he eivät itse halua käyttää sotaa politiikkansa välikappaleena, mutta samalla he varustautuvat -- mahdollisen sodan varalta -- paremmin kuin koskaan tsaarihallitus. Vaikka Moskova siis, kuten kokemus osoittaa, on tehnyt ja yhä tekee kaikki mitä se voi, estääkseen kaukaisessa idässä uhaavaan sodan -- mihin Japanikaan nähtävästi -- ennen kaikkea Amerikan tähden -- ei myöskään voime mennä -- on punainen Venäjä jo viime vuoden loppupuolelta alkaen tehokkaasti vahvistanut Mandshurian rajoja niin hyvin Vladivostokin, kuin myöskin Tshitan puolelta, ja selvänä kuuluu sekä virallisissa ilmoituksissa että lehdistä tuo Stalinin kivenkova julistus, että Neuvostoliitto ei tahdo itselleen anastaa vierasta maata -- sen sille tuovat, kuten se toivoo, aikanaan kunkin maan kommunistit itse lahjaksi -- mutta ei myöskään luovuta "venäläistä maata" kellekään.

Joka tapauksessa on sodan pelko täällä suuri; ennen kaikkea Moskova pelkää kaukaisen idän tapahtumien yllätyksiä, mutta myöskin Puola ja Rumania pitävät punaista Moskovaa alituisessa pelon ja levottomuuden vallassa.

Paras keino päästä kaikesta pelosta olisi Moskovan mielestä tietysti täydellinen aseistariisuminen koko maailmassa. Silloin Moskovan maailmanvalta olisi toteutettu, sillä kun on käytettävissään kommunistinen kiihoitus (kunkin maan omien kansalaisten hoitamana) ja

sitä paitsi Neuvostoliiton omat "järjestöt", kuten kommunistiset nuorisoliitot, teollisuustyöläisten yhdistykset ynnä monet muut yhtymät, joiden "harjoitukset" ovat kaikkea muuta, kuin viatonta urheilua, ja tarkoittavat järjestynyttä valmistusta taisteluun porvareillista yhteiskuntaa vastaan. Lisäksi tulee vielä ilmailu, jota täällä on kehitetty suorastaan "iskuvauhdilla" ja joka kuuluu tämän maan vaarallisimpiin aseisiin.

Neuvostoliitto ei siis suinkaan ole vaille puolustuskeinoja, vaan olisi kaikin, sodan sattuessa, ainakin sotatoimien ensi hetkinä, hyvinkin vahva vihollinen. Toinen asia on, että pitkittynyt sota ilmeisesti kävisi nyt Kremlille kohtalokkaaksi, kun olisi kutsuttava aseisiin tyytymättömät talonpoikaisjoukot, jotka voisivat helposti kääntää aseensa omia tyranniaa vastaan ja kun maan kulkuneuvot ovat mitä kurjimassa tilassa, eikä teollisuuskään vielä ole missään suhteessa niin hyvässä kunnossa, että se voisi kestää sodan vaatimuksia.

Sentähden Neuvostoliitto koettaa kaikilla keinoilla säilyttää rauhan voittaakseen aikaa, jonka kuluessa se saisi maan teollisuuden kehitetyksi niin, että se tekisi tämän maan riippumattomaksi muiden maiden teollisuudesta. Siihen tarvittaisiin vuosikymmeniä, enkä puolestani oikein voi uskoa, että tämä kansa koskaan tulee saamaan sellaista aikaan. Mutta kieltää ei voida, etteikö Neuvostoliitto olisi jo ehtinyt saavuttaa suuria tuloksia. Yhä uusia ja uusia suuria -- the biggest in the world -- teollisuuslaitoksia avataan ja pannaan käyntiin. Totta on, että kaikki on "venäläiseen tapaan": ei ole kunnollisia työväen asuntoja, mistä puuttuu mitään, ja epäkohtia on paljon, mutta päämäärä on suuri ja tarkoitus on saada maan te-

ollisuus yhtä mahtavaksi, kuin maan luonnonrikkaudet. Eikä mikään estä tähän pyrkimästä, kun tsheka pitää nälkäiset joukot kurissa, maan raaka-aineet hankkivat punaisille valtiaille tarpeellisen kultavaluutan ja muualla maailmassa vallitseva eripuraisuus ja sekasorto estävät maailmaa näkemästä sen hinnan, millä tämä "uudistus" tässä maassa tapahtuu: länsimäinen sivistys on uhrattu aatteelle saada aikaan "luokaton" yhteiskunta.

Rafael Hakkarainen
V.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Oa.

ASIA:

Moskoviassa olevan lähetystön rap. no 9.

Oa. Asianhoit. Kalkkainen.

4/5 1982.

Suomen Lähetystö

N:o 548.

Moskovassa, 4 p. toukokuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
42/262/20. 10 32		
7/5. 32	2	Liit.
	UUNTO	ASIA
5	C18:	

Herra Ministeri,

Kunnioitavimmin lähetän Teille, Herra Ministeri, oheenliitettyinä viisi kappaletta Moskovan-lähetystön raportteja N:o 9 ja 10 tältä päivältä:

N:o 9. Neuvostoliiton sisäiset olot.

N:o 10. Stomoniakov Suomen ja Neuvostoliiton välisen hyökkämättömyyssopimuksen ratifioimisesta.

Pyydän Teitä, Herra Ministeri, vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni vaikutuksen.

Rafaellakkarainen
V.a. asiainhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra
A.S. Yrjö - Koskinen,
Helsinki.

Salainen.

SUOMEN M O S K O V A S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 9.

Moskova ssa 4 p:nä touko kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ.		
42/262 ac. D. 10 32		
2/5-32	2	LII
5	C18	ASIA

Asia: Neuvostoliiton sisäiset
olot.

Näyttää siltä, että tämä kevät tulee avaamaan kiihkoisimpienkin kommunistien silmät ja osoittamaan heille, että he ovat yltiöpuhaisuudessaan menneet liian pitkälle, koettessaan parissa vuodessa muuttaa Venäjän maatalouden kommunistiseksi.

Ainakaan ei Venäjän sisäisissä oloissa ole koskaan ennen vallinnut sellaista sekasortoa kuin tämä hetkellä. Tämä koskee ennen kaikkea Venäjän tärkeintä elinkeinoa, maanviljelystä.

Iskuvauhdilla toimeenpantu kollektivisointi osoittautui harha-iskuksi. On mahdollista, että järkevästi ja asteettain, pitkien vuosien kuluessa, toteutettu maanviljelyksen kollektivisointi olisi ehkä voinut, ellei täysin onnistua, niin ainakin antaa jonkinlaisia tuloksia. Mutta Kremlin teoretikot luulivat voivansa yhdellä kynänvedolla muuttaa kaikki uuteen uskoon. Kuten tässä maassa tavallisesti käy, oli kaikki kunnossa paperilla. Oli tarkoin laskettu, että kollektiivitalous tulee tuot-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

T a v a l l i n e n .

- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

tamaan enemmän vienti-, syömä- ja siemenviljaa kuin kansanaan yksityisten talonpoikien maanviljelystilat. Todellisuudessa osoittautui kuitenkin, että kollektiiveissä vallitsi niin suuri epäjärjestys ja niin huono työteho, että maaseutu jäi leivättömäksi. Kun talonpoikien oli pakosta liityttävä kollektiiveihin ja lopetettava oma taloutensa, teurastivat he karjansa, eivätkä luovuttaneet sitä kollektiiveille arvottomissa neuvostoruplissa laskettuun niukkaan hintaan. Karjakanta on siis miltei hävitetty ja leivänsaanti on tänä talvena ollut niin huono, että siemenviljaa on monin paikoin käytetty ravintoon. Tosiasiallisesti vallitsee nyt monissa paikoin täydellinen nälänhätä, kuten Volgan keskijuoksun seuduilla, Bashkirien alueella, Pohjoisen Uralin alueella, Siperian länsiosissa ja kasakkojen alueella. Yksin Ukrainan eteläosissa -- Venäjän muinoin rikkaimmilla viljaseuduilla -- on leipä-annos vain 150 gr. päivässä. Ja Siperian lounaisosista talonpojat pakenevat laumoittain etelässä oleville rajaseuduille, etupäässä kaupunkiin, hakemaan leipää.

Siemenviljaa lienee tämän vuoden kylvöä varten vain noin 77 % tarvittavasta määrästä. Viime vuonna lienee kylvetty noin 95 miljoonan hehtaarin maa-ala. Tänä vuonna on laskelmien mukaan kylvettävä ainakin 105 miljoonaa hehtaaria, mutta hyvä on, jos saadaan kylvetyksi hieman yli 80 miljoonaa. Valtion on täytynyt käyttää jo 3 miljoonaa dollaria siemenviljan ostoon ja uusia määrärahoja tarvitaan, mikä ei suinkaan ole helppoa nykyisen valuutan puutteen aikana.

Elintarpeita on väestön, varsinkin maaseudulla, yhä vaikeampi saada ja hinnat kohoavat nopeasti. Mutta ulkomaalaisille ei elintarvehädästä saa hiiskahtakaan: siitä tulee heti syytös "taloudellisesta vakoilusta". On kuvaavaa, että punaiset valta herrat ovat ryhtyneet aivan erikoisiin varokeinoihin, etteivät täällä vierai-

levat turkkilaiset: pääministeri, ulkoministeri ja noin 30 henkeä käsittävä valtuuskunta, joita on juhlittu ja kestitetty mitä ylellisimmin, --saisi nähdä tällin valitsevaa kurjuutta. Niillä kaduilla, joita myöten turkkilaiset ajoivat, suljettiin elintarvemyymälät -- joiden ovilla aina on härettömät jonot, kun ihmisraukat saadakseensa esim. 1/2 kiloa huonoa lihaa seisovat toimestaan tultuaan väsyneinä ja nälkäisinä 3 - 4 tuntia -- ja vasta kun turkkilaiset olivat ajaneet ohi, avattiin myymälät ja hajoitettu jono muodostui uudestaan, mutta turkkilaiset eivät sitä enää nähneet.

Ei ole kumma, että väestön kärsivällisyys alkaa pettää. Yhä laajemmissa piireissä odotetaan sotaa, joka antaisi väestön käsiin aseet ja tekisi lopun kurjuudesta.

Äskeiset vappujuhlat ilotulituksineen ja juhla-kulkueineen olivat puhuvana kuvana väestön epätoivosta. Järjestys oli kaikkialla mallikelpoinen, ilma oli, kuten tavallista, aurinkoinen ja lämmin ja punaisella torilla pidetty tavanmukainen sotilasparaati oli loistava -- erikoista huomiota herättivät ilmavoimat, joita oli runsaasti --, mutta entisestä innostuksesta ei ollut jälkeäkään. Tylsinä ja välinpitämättöminä kulkivat kaduille komennetut väsyneet ihmislaumat punaisia iskulausenauhoja kantaen kulkueissa, jotka tsheka oli tapansa mukaan ajanut kadulle. Ja Leninin mausoleon korokkeelle kokoontuneet kommunistijohtajat -- niiden joukossa Stalin, joka oli rasittuneen, hieman välinpitämättömän ja tyytymättömän näköinen, sekä Kalinin, Molotov, Jenukidze, Maxim Gorjkij ja muut, eivät voineet salata huolestuneisuuttaan, johon heillä kyllä on riittävästi syytä nyt, kun alkaa käydä selväksi, että on ollut helpompaa hävittää tämän maan vanha alkuperäinen talon-

poikaistalous, kuin rakentaa sen sijalle uusi, joka voisi turvata väestön toimeentulon ja maan päävienti-tavaran saannin. Sillä niillä kuudellatoistatuhannella kultaruplalla, jotka Kremlin valtaherrat toistaiseksi päivittäin saanevat nälkiintyneeltä väestöltä, kun se tuo viimeiset kulta-esineensä saadaksean valtion kaupasta -- Gostorgista -- ilman elintarvekortteja ja ilman "määräyksiä" vähän ruokaa ja vaatteita, ei tämä maa pitkälle pääse.

Rudolf Flakkavainen
V.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C18.

ASIA:

Moskovassa olevan lähetystön rap. no 10

V.a. Asiat - Kalkkaraing.

4/5 1982.

SUOMEN M O S K O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 10.

Moskova ssa 4 p:nä toukokuuta 19 32

112/262/10. 82	
8/5-32	
5	Cl.

Asia: Stomoniakov Suomen ja
Neuvostoliiton välisen hyök-
kääntömyyssopimuksen ratifioimisesta.

Kun allekirjoittanut oli eilen, kuluvan toukokuun 3 päivänä, Puolan asiainhoitajan, maansa juhlapäivän johdosta, järjestämässä iltapäivä-vastaanotossa, oli siellä muiden mukana myöskin ulkoasiainkomissariaatin kollegion jäsen Stomoniakov, joka otti puheeksi Eduskunnan Esken tekemän päätöksen Suomen ja Neuvostoliiton välisten hyökkääntömyys- ja sovintomenettelysopimusten ratifiointia koskevassa asiassa.

Stomoniakov lausui, että täällä on herättänyt mitään suurinta tyydytystä se seikka, että Eduskunta on yksimielisesti hyväksynyt ulkoasiainvaliokunnan ehdotuksen näiden sopimusten hyväksymisestä, mutta päinvastaisia tunteita on, kuten Stomoniakov väitti, valitettavasti herättänyt Neuvostoliitossa se, että päätöksessä, kuten hän sanoi, sopimuksen ratifioinnin "ehdoksi" on asetettu samallaisten sopimusten teko Neuvostoliiton ja sen muiden läntisten naapurimaiden, siis, kuten hän jatkoi, esim. Romanian kanssa, joka on tahtonut käyttää hyökkääntö-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

myyssopimuksen solmimista Neuvostoliiton kanssa keinona saada Bessarabian valtaus tunnustetuksi Neuvostoliiton puolelta, mihin, kuten Stomoniakov vakuutti, Neuvostohallitus ei missään tapauksessa mene.

Tämän johdosta selitin Stomoniakoville, että tässä ei tietenkään ole nimenomaan kyseessä Eduskunnan päätökseen otettu "ehto", kuten hän oli sanonut, eikä tässä liioin ole ollut kysymystä mistään erityisestä kolmannesta maasta erikoisesti, vaan on asiantaita, niinkuin hän hyvin tietänee ja niinkuin Herra Ulkoasiainministeri Vapaaherra Yrjö-Koskinen on usein ja, neuvotteluja käytäessä, myöskin ministeri Maiskylle virallisesti ilmoittanut, se, ettei rauha ja olojen toivottava kehitys yleensä Itä-Euroopassa ole turvattu sillä, että hyökkäämättömyys- ja sovintomenettelysopimukset saadaan aikaan yksinomaan Suomen ja Neuvostoliiton välillä, vaan on tämän päämäärän saavuttamiseksi välttämätöntä, että samanlaiset sopimukset solmitaan myös Neuvostoliiton ja sen muiden läntisten naapurien kesken, ollen Suomen Hallitus siis edelleen sillä kannalla, että hyökkäämättömyys- ja sovittelumenettelysopimusten ratifiointiin Suomen puolelta vaikuttaa ratkaisevasti se seikka, saadaanko ja miten laajassa mitassa samansuuntaiset sopimukset aikaan Neuvostoliiton ja sen muiden läntisten naapurien kesken.

Stomoniakov ei tällä kertaa puhunut enempää asiasta, mutta hänen ylläkosketeltu lausuntonsa on selvä todistus siitä, että Sovet tulee tekemään voitavansa taivuttaakseen Suomen ratifioimaan kyseessä olevat sopimukset muista reunavaltioista riippumatta ja ennen niitä. Siinä pyrkimyksessä Sovet noudattaa ennen kaikkea politiikkansa pääperiaatetta "divide et impera", mutta huomattavana tekijänä on myöskin halu kaiken varalta turvata Suomen puolueettomuus ehkä syntyvissä sotaisissa selkkauksissa.

Rafael Hakkarainen
V.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C. a.

ASIA:

Moskovassa olevan lähetystön rap. no 11.

U. a. Siimelit. Hakkarainen.

12/5 1932.

Suomen Lähetystä

Moskovassa, 12 p. toukokuuta 1932.

N:o 583.

45262/10.10.32		
14/5.32	10	L.M.
Fi		ACIA
5	018	

Herra M i n i s t e r i,

Kunnioittavimmin lähettän Teille, Herra M i -
n i s t e r i, oheenliitettynä viisi kappaletta
Moskovan- Lähetystön raporttia N:o 11 tältä päiväl-
tä:

Ismet-pashan ja hänen seurueensa vierailu
Neuvostoliitossa.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i, vas-
taanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni va-
kuutuksen.

Rafael Hakkarainen,
v.a. asianshoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra
A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,
Helsinki.

SUOMEN MOSKOVA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 11.

Moskova ssa 12 p:nä touko kuuta 1932.

45/262 he. 10 82	
14/5.32	10
5	C 18

Asia: Ismet-pashan ja hänen seurueensa vierailu Neuvostoliitossa.

Turkin pääministerin Ismet-pashan ja hänen seurueensa noin kymmenen päivää kestänyt, kuluvan toukokuun 9 päivänä päättynyt vierailu on tavanmukainen näyttös siinä pelissä, jota punainen Moskova niin ovelasti harjoittaa pyrkien muulle maailmalle näyttämään, että "vanha" järjestelmä rappeutuu, mutta "työläisten" bolshevistinen uusi ihannevaltio kukoistaa.

Tällä kertaa olikin erikoinen syy ponnistella tuon tarkoituksen saavuttamiseksi. Olihan turkkilainen valtuuskunta sekä arvovaltainen, että monipuolisesti maata ja kansaa edustava, kun siihen, paitsi pääministeriä ja ulkoasiainministeriä kuului vielä noin kolmekymmentä vierailijaa, niiden joukossa Turkin kansallistasavaltalaisen puolueen pääsihteeri ja saman puolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja, joukko korkeita virkamiehiä eri ministeriöistä, eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, muita kansanedustajia, joukko johtavia teollisuusmiehiä, osuustoimintaliikkeen edustaja ja suuri määrä sanomalehtimiehiä.

Kaikille näille oli osoitettava Neuvostoliiton mah-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi 3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
T a v a l l i n e n .

tavuus, hyvinvointi, rikkaus ja suurenmoinen kehitys uuden punaisen aatteen vallan alla. Tässä suhteessa turvauduttiin suorastaan heroisiin keinoihin, kuten myymäläin sulkeniseen niiden katujen varsilla, joita myöten turkkilaisien piti kulkea, jotteivät vieraat, näkiessään nälkäisiä jonoja, tiedustelisi jonotuksen syytä. Koko vierailun aikana vieraita "opastettiin": ei hetkeäkään ilman virallista seuraa laskettu ketään vapaasti liikkumaan. Ja juhla seurasi juhlaa, yksi toistaan loistavampi ja upeampi: ylimääräiset laivat ja junat keisarillisine vaunuineen ja yltäkyllin kutsuja, joiden joukossa iltakutsut Molotovin luona Kremlin keisarillisessa palatsissa ja päivälliskutsut Litvinovin luona sitä seuranneine teatterinäytöksineen, johon oli koottu parhaat taiteilijat, niin että miltei unohti vallankumouksen tälläkin alalla aiheuttaman tason alenemisen, ellei nähnyt tällaisista "yleisöä". Kaikki tämä oli pantu toimeen vieraiden lumoamistarkoituksessa ja heille näytettiin tietysti joukko tehdaslaitoksia ja he näkivät toukokuun ensimmäisen päivän sotilasparaatin ja mielenosoituskulkuet sekä ilotulituksen.

En tiedä paljonko turkkilaiset vieraat saivat kuulla maan todellisesta tilasta eräiltä diplomaattikunnan jäseniltä, jotka katsoivat mahdolliseksi vähän "valistaa" heitä, mikä muuten tietenkin on vaikeaa, kun ei aina tunne asianomaisen vieraan "mielipiteitä" ja voi joutua kiereen asemaan tässä maassa, missä seinilläkin on korvat.

Puhtaasti valtiollisiin "neuvotteluihin" lienee vieraille jäänyt aika vähän tilaisuutta, eikä vierailu, nähtävästi, tässä suhteessa tuonut mitään erikoista uutta. Onhan ennestään tunnettua, että Neuvostoliitto on mitä parhaimmissa suhteissa Turkin kanssa, mihin sitä pakottavat salmet, joiden suhteen Turkki muuten noudattanee ilmankin lojaalisesti voimassaolevia kansainvälisiä sopi-

muksia. Pidetyissä puheissa taas tehostettiin puolin ja toisin viimeaikaisen "yhdenmukaisen" historiallisen kehityksen pohjalle rakentuvaa ystävyyttä ja rauhanrakkautta. Sitä paitsi suunniteltiin kulttuurisuhteiden alalla lähenty- mistä ja vuorovaikutusta, muun muassa kirjallisuuden mo- lemminpuolista tunnetuksi tekemistä käännöksiä toisen maan uusimmasta kirjallisuudesta puolin ja toisin levittämällä.

Mutta suurin "effekti" ulospäin on 8 miljoonan dol- larin suuruinen "luotto", jonka Neuvostoliitto -- jolla siis on liiaksi valuuttaa! -- muka antaa Turkille. Mutta kysy- myksessä ei itse asiassa ole mikään varsinainen luoton- anto valuutassa. Puhumattakaan siitä, että koko asiasta on vasta vain periaatteessa sovittu, on asian todelli- nen laita se, että Turkki tulisi lähivuosina -- kyseessä lienee yli kymmenen vuoden aika tai enemmänkin -- Neuvos- toliitosta ostamaan teollisuustuotteita, etupäässä trakto- reita ja muita maanviljelyskoneita ja työkaluja, ehdolla ettei maksua suoriteta rahassa, vaan kuitattaisiin mak- sut -- koko summan vuosien kuluessa ollessa korkeintaan 8 miljoonaa dollaria (Sovet oli tarjonnut suurempekin "luot- toa"!) -- niillä tuotteilla, joita Neuvostoliitto ostai- si Turkista. Siis vaihtokauppa, jonka ehdoista ja muista seikoista myöhemmin sovittaisiin.

Mutta lehtiin on saatu hieno uutinen maailmalle siitä, kuinka nyt, yleisen pulakaudenkin aikana, punainen Moskova kyllä pystyy auttamaan niitä, jotka turvautuvat sen ystävyYTEEN.

Rafael Hakkarainen,
V.a. asiantuntija.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C18.

ASIA:

Moskovaassa olevan lähetystön rap. no 12.

Va. Asiantuntija Hakkarainen.

16/6 1932.

Suomen Lähetystö

Moskovassa, 16 p. kesäkuuta 1932.

№ 732.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
57/263/ae 1. 17. 32		
18/6. 32		L.M.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C18	

Herra M i n i s t e r i,

Kunnioittavimmin lähetän Teille, Herra M i n i s t e r i, oheenliitettynä viisi kappaletta Moskovan-Lähetystön raporttia № 12 tältä päivältä:

Neuvostoliiton hyökkäämättömyyssopimukseen liittyvää sovintomenettelysopimusta koskevat neuvottelut Viron, Latvian ja Puolan kanssa.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i, vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni vakuutuksen.

Rafael Hakkarainen,
V.a. Asiainhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra

A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki.

Salainen.

Moskova SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 12

Moskova ssa 16 p:nä kesä kuuta 1932.

MINISTERIÖ		
571263/ale		
18/6.32	9	111
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	Os.	

Asia: Neuvostoliiton hyökkäämättömyys-
sopimukseen liittyvä sovinto-
menettelysopimusta koskevat
neuvottelut Viron, Latvian ja
Puolan kanssa.

Neuvostoliiton neuvottelut Viron kanssa hyökkäämät-
tömyyssopimukseen liittyvä sovintomenettelysopimusta koskevassa
asiassa edistyvät nopeasti.

Kuten lähetystö on salasähkeessä tiedoittanut, sai
Viron tšekäläinen lähettiläs ministeri Seljamaa kuluvaan kesäkuun
11 päivänä Viron hallituksen laatiman, asiaa koskevan sopimus-
luonnoksen, joka on miltei sanasta sanaan yhtäpitävä sen sopi-
muksen kanssa, josta Ranska ja Neuvostoliitto ovat jo sopineet.
Ministeri Seljamaa jätti virolaisen sopimusluonnoksen venäjän-
kielisenä kuluvaan kesäkuun 13 päivänä Stomoniakoville, joka heti
sen saatuaan tiedusteli ministeri Seljamaalta, oliko hänellä val-
tuus viipymättä allekirjoittaa sopimus, jos Neuvostohallitus sen
muutoksitta hyväksyy, - ja sai ministeri Seljamaalta myönteisen
vastauksen. Herra Stomoniakov lupasi neuvotella asiasta Kres-
tinskin kanssa ja lupasi lähipäivinä vastauksen.

Mikäli voin tilannetta arvostella, on Neuvostohalli-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

T a v a l l i n e n

tuskin valmis niin pian kuin mahdollista allekirjoittamaan tämän lisäsopimuksen Viron kanssa ja luulen, että asiassa täällä päästään yhteisymmärrykseen aivan lähipäivinä. Lähetystö, joka on tänään menevässä kuriiripostissa lähettänyt Ulkoasiainministeriölle yllämainitun venäjänkielisen sopimusehdotuksen, tulee viipymättä sähköteitse ilmoittamaan asian vaiheista täällä, mutta, kuten oletan, tulee sopimus kaikai täällä allekirjoitettavaksi näinä päivinä, ehkä jo tänä iltana. Ilmeisesti Viron hallitus aikoo saada sekä hyökkäämättömyyssopimuksen, että siihen liittyvän sovintomenettelysopimuksen nyt mahdollisimman pian riigikogun vahvistettaviksi.

Latvian ja Neuvostoliiton väliset neuvottelut asiassa tapahtuvat Riiasa ja Latvian ehdotus eroaa muutamissa suhteissa virolaisesta sovintomenettelysopimusehdotuksesta. Täältä käsin on vaikea arvostella, kuinka pian Latvia ja Neuvostoliitto pääsevät yhteisymmärrykseen ja voivat sopia asiasta. Nähtävästi ei sekään tule viipymään.

Sitä vastoin ei Puolan ja Neuvostoliiton välillä ainakaan tällä hetkellä, käydä mitään neuvotteluja sen jälkeen kun hyökkäämättömyyssopimus täällä parafoitiin.

Rafael Hakkarainen,
V.a. Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C14.

ASIA: _____

Moskovassa olevan Lähetystön rap. 13.

V.a. Asioinloit. Hakkarainen.

30/6 1932.

Moskovassa, 30 p:nä kesäkuuta 1932.

N° 786.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
56/264/ae. 10 32		
2/2.32.	9	111
5	018	

Herra Ministeri,

Kunnioittavimmin lähetän Teille, Herra M i n i s t e r i, oheenliitettyinä viisi kappaletta Moskovan Lähetystön raporttia N° 13 tältä päivältä:

Yleinen tilanne.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i, vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni vakuutuksen.

Rafaël Hakkarainen,
V.a. Asainhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapasherra

A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki.

Salainen.

Moskova

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 12.

Moskova ssa 30 p:nä kesä kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
56/264/ae	1. 13 32	
2/8:32		
5	COB	

Asia: Yleinen tilanne.

Punaisen Moskovan vehvempia keinoja, joilla se pitää tämän maan härettömät joukot hallussaan, on -- paitsi kaikkivaltias-ta tshekaa ja puoluekuria -- se suorastaan uskomaton häikäilemättö-myys, jolla vallanpitäjät salaavat totuuden ei vain ulkomailta, vaan ennen kaikkea myöskin omilta kansalaisiltaan. Tuntuu siltä, että neuvostolehdistöille suorastaan annetaan ohjeet aina ylistellä ja kehua sitä puolta maan talouselämässä, joka sillä hetkellä on huonoin.

On mielenkiintoista nähdä, kuinka virallinen maailma juuri nyt koettaa saada lehdistön avulla sekä omassa maassa, että ulkomailla uskottavaksi, että maatalouden kollektivisointi on osoit-tautunut uudeksi marksismin ja sosialismin voitoksi. Siitä huolimatta, että vallanpitäjät ovat juuri viime puolivuoden aikana saaneet koureantuntuvasti kokea, että kollektivisointi epäonnistui ja vei maaseudulta ja talonpojilta viimeiset elämismahdollisuudet, ja vaikka kaikkivaltias Stalin on viimeisillä määräyksillään koettanut "korja-ta" kollektivisoinnin aiheuttamaa kurjuutta ja sekasortoa, sallimalla

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan): Tavallinen

- 1) Tavallinen. _____ lle.
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

talonpojille karjanpidon, oman kasvitarhan ja sivuansiotyön ja, mikä on vieläkin tärkeämpää, vähentämällä valtiolle kannettavaa viljaveroa puolella ja sallimalla ylijäämän myynnin vapaassa kaupassa, - vaikka siis hallitus viime toimillaan on selvästi osoittanut koettavansa vielä jollain tavalla pelastaa kollektivisoinnin kokeilujen vaurioista mitä maataloudessa vielä ehkä on pelastettavissa -- mikäli se ei ole myö- häistä --, selittää Moskovon johtava maatalouslehti "Sotsialistitshesko- je Zemledelije" ("Sosialistinen Maatalous") nyt, että "sosialistinen menettelytapa" maataloudessakin "on lopullisesti voittanut" ja että vihamielisten porvarien ennustukset siitä, että kollektivisointi epä- onnistuu, eivät ole toteutuneet. Lehti todistaa, että koneellinen, traktoreilla kylväminen on tänä vuonna suoritettu paremmin kuin viime vuonna, koska on kylvetty 35 miljoonan hehtaarin ala, jota vastoin viime vuonna oli kylvetty vain vähän yli 20 miljoonaa hehtaaria, ja että kaikki kylvöt yleensä, kuten keittiökasvien, punajuurikkaiden, tupakan, auringonsiementen y.m., ovat lisääntyneet viime vuoteen ver- rattuna. Tällä optimistisellä propagandalla on vain yksi tarkoitus: ylläpitää epätoivoisen väestön mielialaa.

Fuhuin askettain erään ammattiliittojärjestössä toimivan kommunistin kanssa, jonka seuraan sattumalta jouduin, ja sain häneltä kuulla, että työväkikin saa kärsiä puutetta, mutta että täällä "ele- tään tulevaisuuden toivossa", koska toivotaan, että aikaa myöten tulee helpompi elää.

On totta tosiaan tarpeellista toivoa parempaa, sillä nyt ovat olot huonompia, kuin koskaan ennen. Etuoikeutetut, ne, joilla on ensimmäisen kategorian kortit, eli siis "työläiset" saavat niillä oi- keastaan vain leipää. Muu ruokatavara on ostettava vapaassa kaupassa, eivätkä hinnat ole missään suhteessa palkkoihin. Esimerkkinä siitä, kuinka elintarpeiden saanti on vaikeaa, on se, että jos työläinen tar- vitsee omenoita, hänen täytyy vuoden alussa ilmoittautua ja saa siitä

sitten ehkä jonkun kilon syksyllä. Tämä tapahtuu maassa, joka ennen muinoin oli oikea hedelmien maa. Vaatteita ja kenkiä saadaan vain eri "määräysten" nojalla, jos yleensä saadaan, ja kengät ovat niin huonoja, että kuivan sään aikana kestävät pari viikkoa ja, jos ne kastuvat, ovat ne käyttökelvottomia parin päivän kuluttua. Halkoja ei tahdo saada millään tavalla, ei edes lähetystöille, joilla on oikeus ottaa "määräyksillä" varastosta. Ja varsin kuvaavaa on sekin, että lähetystöille varatussa erityisessä ruokatavarakaupassa ei esim. ole perunoita joko ollenkaan, tai jos on, on niistä suurin osa pilaantuneita.

Koko salaisuus onkin siinä, että sadon korjuuta ei saada millään tavalla järjestetyksi. Viime sadon aikana jäi suuri osa satoa korjaamatta pilaantumaan, eikä tänäkään vuonna voida taata, että sato tulee kunnolla korjatuksi. Ennen kollektivisointia talonpoikien oma etu vaati, että vilja saataisiin korjatuksi. Nyt heillä ei ole suoranaista etua sadon korjuusta, eivätkä he tahdo tehdä työtä kollektiiveissä vallitsevissa kurjissa olosuhteissa. Talonpoikia on laumoittain paennut kylistä; jättäen talonsa autioiksi he ovat -- varsinkin Venäjän entisestä vilja-aitasta, Ukrainasta -- menneet vaeltamaan kaupunkiin -- rautatielippuun ei ole rahaa, eikä juniin helposti pääsekään, kun kaikilla asemilla on jonoja päivät yöt. Kurjuuden seurauksena on tautien tavaton leviäminen, varsinkin niillä seuduilla, joilla, kuten Volgan tienoilla ja Ukrainassa, vallitsee nälänhätä. Venäjällä on aina -- tsaarinvallankin aikana -- ollut jollakin paikkakunnalla kato ja nälkä, mutta silloin saatiin muualta viljaa; nyt sitä ei saada.

Kaupungeissakin vallitsee, työläistenkin keskuudessa, niin suuri puute ja tyytymättömyys, että suuremmissa keskuksissa, kuten esim. Harkovissa, ja muualla, on ollut lakkoja ja levottomuuksia. Ne kukistetaan tietysti armottomasti; vallanpitäjät eivät välitä rahtu-

akaan siitä, mitä väestö kärsii, ja paljonko sortuu tauteihin ja nälkään. Kysymys on vallasta vain, ja heillä on valta. Ja he käyttävät valtaansa yhtä ainoata päämäärää silmälläpitäen: Kommunismin maailmanvaltaa. Sitä varten he "teollistuttavat" tätä maata, jonka huonot tuotteet menevät läheisen idän vielä kehittymättömiin maihin, ja hyvät tuotteet ja raaka-aineet, -- mikäli nykyinen pula-aika sen sallii-- suuriin teollisuusmaihin, jotka ostavat niitä halvalla hinnalla ajattelematta niitä seurauksia, joita punaisen Moskovan pystyssäpysyminen voi tuoda mukanaan. Sillä kaikesta väestön nälästä ja kurjuudesta huolimatta punainen Moskova voi pysyä pystyssä ja harjoittaa kommunistista terroriaan, vieläpä kehittää maansa sosiaalisia voimiaankin niin kauan, kuin se saa nauttia ovelasti järjestämänsä ulkomaankaupan monopolin tuottamia varmoja tuloja kapitalistisista maista.

Rafaël Hakkarinen,
V.a. Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5^r

OSASTO: C 18

ASIA: _____

Moskovaan olevan lähetystön rap. no 14.

V. a. asiantuntija Hasselkainen.

28/7 - 32.

Suomen Lähetyksi

N° 913.

Moskovassa, heinäkuun 28 päivänä 1932

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N ^o 62/265 Sald. 1932		
30/7-32	PO	U. M.
RYHMÄ	OSASTO	ALUE
5	C 18	

Herra Ministeri,

Kunnioittavimmin lähetän Teille, Herra Ministeri, oheenliitettyinä viisi kappaletta Moskovan lähetyksen raporttia N° 14 tältä päivältä:

Sovetin kollektivointipolitiikan viime vaiheet.

Pyydän Teitä, Herra Ministeri, vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni vaakuuksen.

Rafaël Hakkarainen,
V.a. asianshoitaja.

Herra v.t. Ulkoasiainministeri

Axel Palmgren,

Helsinki.

SUOMEN M O S K O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 14.

Moskova ssa 28 p:nä heinäkuuta 1932.

Asia: Sovetin kollektivointipolitiikan
viime vaiheet.

Pian sen jälkeen, kun kommunistijohtajien noin vuosi sitten pitämät ylistysläulut miltei, kuten he va-
kuuttivat, täydellisesti toteutetusta maatalouden kollek-
tiovinnista ja "kulakki"-väestön kukistamisesta sekä so-
sialismin valtaansaattamisesta maaseudullakin olivat vai-
enneet, alettiin havaita, että tuo paperilla niin nerok-
kaalta näyttänyt ja teoreetikkojen umpimähkään toimeen-
panema kollektivointi olikin harha-isku, joka ei suin-
kaan vastannut alkuunpanijainsa ihania odotuksia. Päin-
vastoin ilmaantui jo heti ensimmäisen sadon yhteydessä
kollektivisoinnin voimaansaattamisen jälkeen niin suuria
vaikeuksia viljan valmistuksessa, korjuussa, jakelussa
ja viennissä, että ei auttanut muu kuin ruveta kollek-
tiovointia korjailemaan.

Ensimmäisen varsin pahan sysäyksen, jota ei enää
voitu välttää, antoi sotaväessä Mandshurian selkkausten
johdosta täällä tapahtuneiden varustelujen kiihkeämpinä
aikoina -- selvästi ilmennyt tyytymättömyys maalta tullei-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

T a v a l l i n e n .

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

den asevelvollisten kodeissa vallinneen nälän ja puutteen tähden. Kuten tunnettua antoi Stalin silloin -- Voroshilovin ja Budennyn varoitusten pelästyttämänä -- kiireimmiten ja sivuuttamalla Neuvostohallituksen viralliset instanssit yksinkertaisesti kommunistipuolueen keskuskomitean nimessä viime maaliskuun 27 päivänä lehdissä julaistun päätöksen, joka, tarkoittaen etupäässä häviävän karjakannan pelastamista, samalla oleellisesti supisti juuri "onnellisesti" loppuunsaorittua kollektivisointia ennen kaikkea yksityisten talonpoikien hyväksi sallien heidän pitää, kollektiivitalousten ulkopuolella ja niistä riippumatta, lehmänsä, pikkukarjansa ja siipikarjansa omia tarpeitaan varten, vieläpä viljellä omaa kasvitarhaansa ja tehdä sivulla ansiotyötä omaksi edukseen.

Jos tätä päätöstä semmoisenaan -- huomioottaen tässä maassa talonpoikien keskuudessa vanhastaan vallinneet mielialat -- heti tulkittiin näissä piireissä sillä tavalla, että nyt saa taas elää "entistä elämää", niin ovat Neuvostohallituksen myöhemmät toimenpiteet tällä alalla vielä enemmän omiaan helpottamaan yksityistä toimintaa ja ansiota kollektiivitalousten ohella ja, sanottakoon se suoraan, kustannuksella.

Kohottaakseen masentunutta mielialaa ja tehostaakseen maanviljelijäin työntöä -- myöskin kollektiivitalouksissa -- sääsi Neuvostoliiton toimeenpanema keskuskomitea toukokuun 4 päivänä 1932 uuden lain maatalousverosta vuodelle 1932, jossa laissa siitä huolimatta, että kollektivointia tietysti oli kovasti laajennettu edelliseen (1931) vuoteen verraten, maatalousveron kokonaissumma jäi vuodeksi 1932 yhtä pieneksi kuin vuonna 1931 eli vain 500 miljoonaksi ruplaksi, jota paitsi siitä saatavaa tuloa on käytettävä maaseudun sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen edistämiseen. "Kulakkien" verot ovat tietysti monin verroin rasittavammat kuin kollektiivien osalle tulevat

määrät.

Vielä tehokkaampi on toukokuun 6 päivänä 1932 julaistu Neuvostoliiton kansankomissarineuvoston ja Liiton kommunistipuolueen keskuskomitean yhteisesti antama määräys vuoden 1932 sadosta saatavasta viljahankinnasta sekä kollektiivitalousten viljakaupan kehittämistä, jonka nojalla kollektiivi- ja yksityistalousten valtiolle vuodelta 1932 luovutettava viljamäärä alennetaan 264 miljoonalla puudalla samaa vuotta varten aikaisemmin säädettyyn suunnitelmaan verraten, jonka mukaisesti valtiolle luovutettavan viljamäärän piti olla 1.367 miljoonaa puutaa, jota vastoin se nyt tulee olemaan vain 1.103 miljoonaa puutaa. Samassa määräyksessä säädetään, että kun siinä määrätty supistettu viljanhankintasuunnitelma on toteutettu tammikuun 1 päivään mennessä 1933 sekä kollektiivitalousten siemenviljavarastot on muodostettu saman kuun 15 päivään mennessä, kollektiivitaloudet ja niiden yksityiset jäsenet saavat viimeainitusta päivästä lähtien vapaasti ja esteettömästi myydä viljaylijäämänsä toreilla ja markkinoilla sekä omien kollektiivitaloustensa myymälöissä.

Toukokuun 10 päivänä antoivat kansankomissaarineuvosto ja kommunistipuolueen keskuskomitea yhteisesti asetuksen karjahankinnasta ja kollektiivitalousten, niiden jäsenten sekä yksityisten talonpoikain harjoittamasta lihan kaupasta. Tämä tärkeä asetus alensi puolella vuoden 1932 jällellejääneiden viimeisten kolmen neljännesosalle määrätyn ja kollektiivitalousten, niiden jäsenten ja yksityisten talousten hankittavaksi säädetyn karjamäärän, eli siis 1.414.000 tonnista elävää painoa 716 tuhanteen tonniin, jota vastoin sovettitilojen (sovhozien) hankittava määrä kohotettiin 90.000 tonnista. 138.000 tonniin.

Samalla poistettiin tällä asetuksella kaikki ison

nautakarjan ja pikkukarjan teurastusta maatalousväestön omia tarpeita varten taikka myynnin tarkoituksessa rajoittavat määräykset. Sitä paitsi antaa asetus niille kollektiivitalouksille, niiden jäsenille sekä yksityisille talonpojille, jotka sääntillisesti täyttävät sentralisoidun karjanhankitansuunnitelman, täyden oikeuden myydä isoa karjaa, sikoja, lampaita, kaikkalaisia lintuja sekä taloustensa lihatuotteita, toreilla, markkinoilla sekä kollektiivitaloustensa myymäläin välityksellä.

Molempien edelläselostettujen säädösten mukaisesti sallitun kauppatoiminnan edelleen kehittämiseksi annettiin toukokuun 20 päivänä 1932 erikoinen Neuvostoliiton toimeenpanevan keskuskomitean ja kansankomissaarineuvoston julkaisema asetus kollektiivitalousten, niiden jäsenten sekä yksityisten työtätekevien talonpoikain harjoittamasta kaupasta sekä maataloustuotteiden kaupan verotuksen alentamisesta. Tämän erittäin laajakantoisen asetuksen nojalla poistetaan kaikki ne valtio- ja paikalliset verot, joita kollektiivitaloudet, niiden jäsenet ja yksityiset talonpojat saivat ennen maksaa myydessään maataloustuotteitaan toreilla, avonaisilla paikoilla, rautatieasemilla, satamissa, kuten leipää, lihaa, lintuja, maitotuotteita, vihanneksia, hedelmiä y.m. sellaista. Myyntipaikat on pidettävä puhtaina ja hyvässä järjestyksessä pientä maksua vastaan, ja kollektiivitalousten myymälöistä suoritettavan vuokran määrä on pidettävä mahdollisimman alhaisena. Nämä myyjät eivät maksa torilla myymistään tuotteista saamistaan tuloista maatalousveroa paitsi yksityistaloudet, joiden tulee suorittaa 30 % maatalousverosta. Kollektiivitalousten myymälät nauttivat samoja etuja verotukseen nähden kuin osuuskunnat. Asetuksen 9 artikla on erittäin tärkeä, kun se määrää, että kollektiivitalousten, niiden jäsenten ja yksityisten talonpoikain harjoittamassa kaupankäynnissä on seurattava niitä hintoja, jotka muodostuvat markkinoilla, jota vas-

toin kollektiiviyhtymäin harjoittamassa kaupankäynnissä on noudatettava hintoja, jotka eivät ole valtion kaupankäynnissä käypää keskihintaa korkeampia.

Erikoista mielenkiintoa herättää vihdoin -- äärimmäisyyteen asti ylistetyn koneistuttamisen rinnalla -- se asetus, jonka puolueen keskuskomitea antoi toukokuun 27 päivänä 1932 "hevoskannan säilyttämisestä ja kehittamisestä" ja jossa se saarmaa "hevosen ja traktorin yhdistämistä" peltotöissä.

Ei ole kumma, jos ylempänä kosketeltuja helpoituksia on ylistetty suorastaan jonkunlaisena maatalouden alalla sallittuna "uutena taloudellisena politiikkana". Niiden päätarkoitus on tietenkin saada maataloustuotanto elpymään kollektivisoinnin tuottamista pettymyksistä huolimatta. Tahdotaan -- vähentämällä maanviljelijäin valtiolle annettavaa osuutta ja heidän verotaakkaansa sekä houkuttelemalla heitä yksityisessä vapaassa kaupassa luvatuilla voitolla tehokkaampaan työhön -- saada varmasti maataloudesta irti jotain, vaikkapa paljon vähemmän, kuin mitä kollektivisointia, aivan valmistamatta, toteutettaessa, kuviteltiin. Tämä päämäärä ilmenee selvästi niistä pienistä, jos jonkinlaisista, kehoituksista ja ohjeista, joita aivan viime päiviin asti julaistaan sadon korjuun tehostuttamistarkoituksessa. Mutta puhumattakaan siitä, että useat "korjaukset", kuten esimerkiksi karja- ja hevoskannan pelastamista tarkoittavat, ovat tulleet liian myöhään ja vaativat, joka tapauksessa, melkoisesti aikaa osoittaakseen tuloksiaan, on tärkeää, että kovaa kokenut maalaisväestö tässä maassa todellakin voi luottaa nyt saatujen -- kylläkin oleellisten -- helpoitusten pysyvyyteen. Eikä vallanpitäjienkään "optimismi" liene kovin suuri, kun asiat oli laskettu menemään niin pitkälle, Maa-seutu on tyhjä, eikä Sovet tänäkään päivänä vielä tiedä, jääkö sille tänäkään vuonna paljonkaan viljaa vien-

tiä varten.

Säilyttäen kollektivoinnin periaatteen, on punainen Moskova viime aikoina käytännössä siihen nähden noudattanut politiikkaa, joka ei ole kylläkään sopuosoinnussa tuon periaatteen kanssa, mutta on hädän pakottama ja hyödyn sanelema.

Rafaël Hakkarainen,
V.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C. a.

ASIA: _____

Moskovassa olevan lähetystön rap. no 15.

Uo. Asiantuntija Kalkkainen.

18/8 1932.

Suomen Lähetystä

N:o 973.

Moskovassa, 18 p. elokuuta 1932.

S a l a i n e n .

ULKOASIAINMINISTERI		
No	65266	heik. i. 32
20 p. 32		
REK.	O. A. G. I.	ACIA
	5	Cl. 8.

Herra M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin lähetan Teille , Herra
M i n i s t e r i , oheenliitettyinä viisi kappa-
letta Moskovan-lähetyksen raporttia N 15 tältä
päivältä:

Sadonkorjuusta ja tilanteesta maaseu-
dulla.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i ,
vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni
vakuutuksen.

Rafael Luukkainen,
V.a. asiainhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra
A.S. Y r j ö - K o s k i n e n ,
Helsinki.

Salainen.

SUOMEN MOSKOVA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 15

Moskova ssa 18 p:nä elo kuuta 19 32

65/266 lae i 32		
20/6.32	2	111
RUOKA	CAVANO	ACIA
5 Oer		

Asia: Sadonkorjuusta ja tilan-
teesta maaseudulla.

Viime vuoden sadonkorjuun tarjoamien ikävien kokemusten opettamina, jolloin suuri osa satoa jäi joko korjaamatta pelloille pilaantumaan, taikka kuletuksen alalla vallitsevan sekasorron tähden, kulutuspaikkoihin lähettämättä, ovat bolshevikit tänä vuonna ajoissa "mobilisoineet" kaikki mahdolliset voimat estääkseen moiset ilmiöt. Jo aikojen ja sitten on kaikissa sanomalehdissä neuvottu, opetettu ja teroitettu uskollisten kommunistien mieleen, että todellinen köyhälistömieli ja kunto vaativat kaikilta, vanhoilta ja nuorilta, työlläisiltä ja talonpojilta, väsymätöntä työtä, jotta sato saataisiin ajoissa ja mahdollisimman täydellisesti korjatuksi. Talonpoikia on tietysti houkuteltu mahdollisuudella, että he, hankittuaan valtiolle luovutettavat ja nyt, kuten tunnettua, kautta linjan vähennetyt viljamäärät, saavat senjälkeen itse aivan vapaasti myydä ylijäämän ja ottaa siitä sen korkean hinnan, joka vapaassa kaupassa muodostuu ja on jo muodostunut.

Samalla on otettu avuksi kommunistisen nuorison eli komsomoltsien uskolliset ja hyvin "opetetut" järjestöt,

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
T a v a l l i n e n.

joille on annettu erikoistehtäväksi huolehtia siitä, että talonpojat todellakin innolla ja tunnollisesti korjaavat sadon, ja "valvoa" heidän työtään sekä estää viljan salaamisen ja varkaudet. Onpa myönnetty 3 miljoonan ruplan määräraha innokkaimpien ja tässä propaganda- ja valvontatyössä kunnostautuneiden komsomoltsien palkitsemiseksi. On selvää, että tämä kommunistiselle nuorisolle annettu holhustehtävä on kovasti katkeroittanut talonpoikia, jotka ovatkin monissa paikoin hyvin suoralla tavalla osoittaneet mieltään noita nuorukaisia vastaan, mutta se on samalla punaisen Kremlin tehokkaimpia aseita, kun ottaa huomioon, että komsomoltsit ovat vallanpitäjien ja puolueen erikoisen suojeluksen alaisia ja hyvin lähellä vaikutusvaltaisia "piirejä" ja tshekaa ja että heitä ei juuri uskalleta avoimesti vastustakaan.

Tässä yhteydessä on erittäin kuvaava se kulu- van elokuun 7 päivänä lehdissä julaistu Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean ja Kansankomissaarineuvoston yhteisesti antama asetus, joka tarkoittaa valtion liikeyritysten, kollektiivitalousten ja osuuskuntien omaisuuden suojelemista ja yhteiskunnallisen (sosialistisen) omaisuuden vakiinnuttamista ja jonka johdannossa avoimesti myönnetään, että rautateillä ja vesiteillä varastetaan tavaralähetyksiä ja että "hoeligani"- ja yleensä "yhteiskuntavastaiset" ainekset varastavat osuuskuntien ja kollektiivitalousten omaisuutta sekä että "kulakkiainekset" harjoittavat väkivaltaa ja uhkauksia saadakseen kollektiivitalouksiin yhtyneet talonpojat niistä vieroitetuksi. Sentähden asetuksessa säädetään drakooniset rangaistukset: rautateitse tai vesiteitse kuletettavien tavaralähetysten varkaudesta määrätään kuolemanrangaistus ja koko omaisuuden takavarikointi, ollen rangaistus lieventävien asian-

haarain vallitessa vapausrangaistusta vähintään 10 vuotta ja omaisuuden takavarikointi, jota paitsi kollektiivitalousten ja osuuskuntien omaisuuden (pellolla olevan sadon, yhteiskunnallisten varastojen, karjan, osuuskuntien varastojen ja säilytyshuoneiden y.m.) anastamisesta (varastamisesta) määrätään samat ankarat rangaistukset eikä kummassakaan tapauksessa sallita armahdusta (amnestiaa).

On ilmeistä, että tämäkin ankaruudessaan ennen kuulumaton asetus on omiaan osoittamaan, kuinka epätoivoinen tilanne maalla todellakin on ja kuinka tärkeä on saada, hinnalla ja keinolla millä tahansa, sadosta irti niin paljon kuin syyntäkin mahdollista. On totta, että maaseudulla -- jopa 500 kilometrin matkan päässä pääkaupungista -- maalaisväestössä kuolee nälkään, vaikka näitä nälkäänäkeviä ei kylläkään lasketa pääkaupunkiin, jotta täällä liikkuvat ulkomaalaiset eivät pääsisi perille maan todellisesta tilasta, ja totta on, että niiltä asemiltäkin maaseudulla, joilla ulkomaalaisia junissa kansainvälisissä vaunuissa, inturistin "saattajien" opastamina liikkuu, kommunistisen Venäjän ihaniin ja ihmeellisiin saavutuksiin tutustumassa, kaikki nälkäiset talonpoikaisjoukot yksinkertaisesti ajetaan pois, jotteivät ulkomaalaiset matkailijat heitä näkisi. Mutta punaisen Kremlin valta herrat ovat aina pelanneet uhkapeliä ja nytkin toivotaan, että ehkä saadaan sato jollakin tavalla paremmin korjatuksi kuin viime vuonna, niin että valtio suoriutuu sekasorrosta niin onnellisesti kuin mahdollista; on mahdollista, että täytyy, kun kollektiivitaloudet ovat osoittautuneet kelvottomiksi, vastaisuudessa koettaa kehittää suuria valtion viljelystiloja eli sovhooseja, jotka kuitenkin ovat toimineet paremmin kuin kollektiivitaloudet. Tulevaisuus saa

osoittaa, tuleeko niistä kommunistisen Venäjän maanviljelyksen päämuoto.

On tietysti ennenaikaista sanoa tällä hetkellä mitään varmaa sadon tuloksista. Neuvosto-Venäjän maatalouskansankomissariaatti julkaisee virallisia tietoja sadonkorjuusta, aina viideltä päivältä kerrallaan. Viimeksi ilmestynyt tilasto, № 7, joka julaistiin kuluvan elokuun 15 päivänä ja näyttää sadonkorjuutilanteen saman kuun 10 päivään mennessä, osoittaa, että kylvetystä pinta-alasta on jo leikattu osapuilleen puolet eli 44.933.000 hehtaaria, jota vastoin viime vuonna samaan aikaan oli leikattu paljon enemmän eli 57.046.000 hehtaaria.

Sensijaan on, kuten virallinen tilasto lohduttaa, viljaa kuluvan elokuun 7 päivään mennessä koottu närteisiin 36,7 % jota vastoin vastaava prosenttiluku viime vuonna oli vain 19.

Neuvostoliiton eri osiin nähden jakautuvat numerot seuraavasti: Ukraina on niittänyt 73 % sadostaan, Krimin niemimaa 89,6 %, Volgan alajuoksun seudut 79,0 %, Pohjois-Kaukasiala 75,0 %, Volgan Saksalaistasavalta 78,1 % ja Moskovan alue 94,0 %. Koko Liitossa on niitetty 53 %.

Samojen tilastojen mukaan ovat kollektiivitaloudet korjanneet 55,1 % sadostaan, yksityiset talonpojat 53,1 % ja valtion taloudet 39,2 %, jota vastoin korkeimman prosenttimäärän eli 68,3 % ovat saavuttaneet kone- ja traktoriasemat.

Ennakoarvioiden mukaan pitäisi viljasadon korjuun tulla tärkeimmillä alueilla, kuten Ukrainassa, Pohjois-Kaukasiassa, Volgan keski- ja alajuoksun seuduilla sekä mustanmullan keskialueilla päätetyksi kuluvan elokuun 20 päivään mennessä.

Puhumattakaan siitä, että tšekkiläisten viranomaisien julkaisemiin tietoihin on suhtauduttava varovaisuuten

della, ne kun ovat tietenkin hyvin "optimistisia", on otettava huomioon vielä se tärkeä seikka, että numerot puhuvat vain pinta-alasta, eikä korjatusta viljämäärästä. Mutta pellot muokattiin viime syksynä ja keväällä tavallista huonommin ja ovat täynnä rikkaruohoa, mikä asianhaara puolestaan melkoisesti vähentää sadon arvoa.

Rafaël Hakkarainen,
v.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₁₈.

ASIA:

Moskovassa olevan lähetystön rap. no 16.

V.a. Asiantuntij: Hakkarainen.

8/9 1932.

Suomen Lähetystä

Moskovassa, 8 p:nä syyskuuta 1932.

N° 1065.

S a l a i n e n .

67-266/10.10.32		
10/9-32		
RYHMÄ	LUOKKA	KOKO
	5	108.

Herra M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin lähetän Teille, Herra M i n i s t e r i , oheenliitettyinä viisi kappaletta Moskovan-lähetystön raporttia N° 16 tältä päivältä:

Sovetin pyrkimykset lähestyä Ranskaa ja Amerikan Yhdysvaltoja.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i , vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni vakuutuksen.

Rafaël Flakkarainen,
V.a.Asiainhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra

A.S. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

Salainen.

Moskova SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 16.

Moskova ssa 8 p:nä syys kuuta 1932.

67/266/ae	10/9/32	10/9/32
5	ca	

Asia: Sovetin pyrkimykset lähestyä

Ranskaa ja Amerikan Yhdysvaltoja.

Neuvostohallituksen päähuomio on viime aikoina tietenkin kohdistunut sadon korjuun yhteydessä oleviin seikkoihin, jotka kylläkin ovat aiheuttaneet punaisen Moskovan valtioille paljon huolta. Lehdet ovatkin viime viikkoina sisältäneet miltei yksinomaan jos jokinlaisia kirjoituksia, neuvoja ja kehoituksia, joilla koetetaan parannella kollektivisoinnin aikaansaamia vaurioita. Kuitenkin on luultavaa, että tämän vuoden sadon tulos osoittautuu viime vuoden satoa huomommaksi, tullen vajaus ehkä olemaan noin 7 miljoonaa tonnia, eli siis enemmän kuin koko se määrä (noin 5 miljoonaa tonnia), jonka Neuvostoliitto viime vuonna vei maasta.

Ei näin ollen siis ole ihmeteltävää, että Sovet on pyrkinyt kaikkiin voimin korvaamaan sitä vähennystä ulkomaanvaluutan saannissa, joka tälläkin vientialalla uhkaa käydä yhä tuntuvammaksi. Mikäli, muidenkin hintain laskiessa ulkomailla, Sovetin kaikki ulkomaan rahan lähteet osoittavat vain laskua. On suorastaan uskomatonta, millä julmuudella itse maasta vielä kiristetään kaikki ne kulta- ja valuuttamäärät, jotka ovat vielä säilyneet "entisten ihmisten" kätöksissä. Tshekan palve-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen

lukseen antautunut ja entiseen etuoikeutettuun luokkaan kuulunut provokaattori asettuu asumaan taloon, jossa epäillään entisten rikkaiden varoja olevan kätkettyinä, ja teeskennellen uskovaista ja kumarrellen pyhimysten kuvia, provokaattori kertoo "salaisuutena", että hän on kätkemällä pelastanut osan entistä valuuttaansa. Kun sitten hänen "ystävänsä" kertovat, että heilläkin on kätkettynä kultaa tai jalokiviä ja rahaa, saa tsheka siitä tiedon. Vangittuina ja päivämäärin ahtaassa huoneessa seisovillaan ja nukkumatta pidettyinä nuo onnettomat tietysti lopulta ilmoittavat mihin he ovat kätkeneet rahansa, jotka joutuvat valtiolle. On ollut tapauksia, että 10.000:- puntaakin on sillä tavalla "ansaittu" valtion kassaan.

Että ulkomaan rahan saanti todellakin on vaikea, sen osoittaa sekin seikka, että eräs virallisessa asemassa oleva neuvostolainen toimihenkilö tunnustellen, keskustelussaan alikirjoittaneen kanssa, huomautti, että Sovet tarvitse enemmän paperia, kuin se itse voi tuottaa, ottaisi sitä vaikka kuinka paljon ulkomailta, ennen kaikkea myöskin Suomesta, jos se saisi neljän vuoden (sic!) luoton.

Olen maininnut nämä seikat, koska ne ovat omiaan selittämään sen suuren innon syitä, jota punainen Moskova nyt on täynnä pyrkiessään laajentamaan ulkomaalaisia suhteitaan, etupäässä tarkoituksella saada ne suurvallat, jotka tähän saakka ovat pysyneet kylmäkiskoisina, pauloihinsa. On selvästi huomattavissa, että punainen Moskova nyt erikoisesti tavoittelee Ranskan ja Amerikan suhteiden kehittämistä sille edulliseen suuntaan.

Muutamia kuukausia sitten lehdissä tiheästi julaitut kiivaat ja osaksi suorastaan törkeät hyökkäyskirjoitukset

Ranskaa vastaan, ovat tyystin vaienneet, ja rauhallinen hiljaisuus vallitsee Sovetin ja Ranskan suhteiden taivaalla. Neuvostoliiton Parisin suurlähettilään tiheät viimeaikaiset käynnit Quai d'Orsaylla tarkoittanevat etupäässä, mikäli täältä käsin voi arvostella, hyökkäämättömyyssopimusta ja siihen kohdistuvia seikkoja, mutta selvä on, että Livinov ja muut Neuvostoliiton edustajat Genevessä eivät ole jättäneet ainoatakaan tilaisuutta käyttämättä osoittaakseen Ranskalle, kuinka suuria mahdollisuuksia työttömyyden lievittämisiksi avaisi Sovetin ja Ranskan taloudellisten suhteiden kehittäminen. Ja kun radikaali-sosialistinen kansanedustaja Charles Baron nyt on saapunut Moskovaan, on ulkomaankaupan kansankomissaari Rosenholtz itse ottanut hänet vastaan, jolloin Baron yli puoli tuntia kestäneessä keskustelussa oli ilmoittanut, että johtavat ranskalaiset piirit suhtautuvat suurella mielenkiinnolla Ranskan ja Neuvostoliiton välisten suhteiden kehitykseen ja pyrkivät luemaan sille vankan perusteen. Samalla oli Baron maininnut siitä, kuinka Neuvostoliiton naftan vienti Ranskaan on edistynyt, ja puhunut yhä uusista mahdollisuuksista tässä suhteessa.

Vielä innokkaammin on Neuvostoliitto viime aikoina koettanut lähestyä Amerikan Yhdysvaltoja. Ajankohta onkin edullinen: kaukaisen idän jännittynyt tilanne on omiaan jossain määrin tasoittamaan pohjaa yhteisymmärrykselle näiden molempien jättiläismaiden välillä, jotka kumpikin pelolla seuraavat Japanin yhä kehittyvää ja johdonmukaisesti suoritettua laajenemista Aasian mannermaalla. Epäilemättä Washingtonin ulkoasiainjohto on hyvin kylmäkiskoinen punaisen Moskovan kosiskeluun nähden, mutta se ei lamautta Kremlin innostusta. Täällä olevien amerikkalaisten sanomalehtimiestenkin välityksellä koetetaan päästä yhä lähemmäksi niitä piirejä Yhdysvalloissa, jotka jo ennestään ovat ajaneet Neuvostoliiton tunnustamisasiaa. Kun punaisen Moskovan vakituiset ja tilapäiset edustajat ulkomailla -- niihin luettuna dialektiikassa sangen

vahva ja häikäilemätön Radek, joka oli Litvinovin kanssa ulkomailla, ja jonka tähti taas on nousemassa -- kyllä osaavat houkuttella pulan ja työttömyyskurjuuden ahdistamia Yhdysvaltoja teollisuusohjelmaansa ajavan Neuvostoliiton suuremmissa tilauksilla ja kun Amerikasta yksi toisensa jälkeen -- kuten Amerikan entinen Kiinan lähettiläs Mac Murray tänä kesänä-käyvät täällä virallisesti turisteina, mutta itse asiassa oloja ja mahdollisuuksia tutkimaan, ei ole ihme, jos Soviet pitää ajankohtaa erittäin sopivana toimiakseen, nyt, tavallista tarmokkaammin, varsinkin kun Amerikan presidentinvaalit tarjoavat mahdollisuuden onkia sameassa vedessä, kuten punainen Moskova aina tekee valtiollisten vaalien aikoina ulkomailla.

Tarkoitus on saada välttämättömien koneiden ja runsaan luoton muodossa ulkomaiden suurvaltain porvaristolta utta rahaa tähän kokeilujen kuiluun, joka jo on tyystin niellyt tämän maan varastot.

Rafael Hakkarainen,
V.a.Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₁₈.

ASIA: _____

Moskovassa olevan lähetystön rapo. no 17.

V.a. Asiainhoit. Wakkariainen.

6/10 1932.

Suomen Lähetyksi

Moskovassa, 6 p:nä lokakuuta 1932.

N° 1209.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N ^o 73/267/2c.	D. 19 32	
10. 32	LIT.	
TYHÄ		AKA
5	C18	

Herra M i n i s t e r i,

Kunnioittavimmin lähetän Teille, Herra M i n i s t e r i, oheenliitettynä viisi kappaletta Moskovan - lähetyksen raporttia N° 17 tältä päivältä:

Sisäiset olot Neuvostoliitossa ja kommunistipuolue.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i, vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni vakuutuksen.

Rafaël Hakkarainen
V.a. Asiainhoitaja.

Herra v.t. Ulkoasiainministeri

Antti K u k k o n e n,

H e l s i n k i.

Moskova

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 17

Moskova ssa 6 p:nä loka kuuta 1932.

Salainen.

No 93/267/10.10.32		
8/10-32	10	LII.
FINLA	U. K. O.	ACIA
5	C14	

Asia: Sisäiset olot Neuvostoliitos-
sa ja kommunistipuolue.

Intomielisten kommunististen kokeilujen alaisen valtakunnan yhä huononeva taloudellinen tila ilmenee selvimmän niistä huomiota herättävistä toimenpiteistä, joihin Neuvostoliiton hallitus ja sitä johtava kommunistipuolue ovat viime aikoina kuumeentapaisesti ja hätiköiden ryhtyneet.

Kuten saattoi olettaakin, lienee Neuvostoliiton hallitus vihdoin käsittänyt, että liian nopeasti toimeenpantu maatalouden kollektivointi oli harhaisku, jonka seuraukset ovat osoittautuneet maataloustuotannolle kohtalokkaaksi ja josta on luovuttava mitä pikemmin, sitä paremmin. Sen sijaan toivotaan, että valtion hallussa olevien maataloudellisten yhtymäin eli suurtilojen muoto on ehkä se, josta vielä voidaan luoda pohja varmalle viljatuotannolle ja karjanhoidolle kommunismista luopumatta. Onpa, jos siinä onnistutaan -- mikä tässä maassa ja kansassa on tuskin oletettavaa -- ehkä olemassa se kommunismin kannalta katsottava tulevaisuudentoivo, että yksityistaloudet maalla ovat, kollektivoinnin johdosta, hävitetyt ja niiden sijaan on luotu maaton köyhälistöjoukko, joka elääkseen (kollektiiveissa talonpojat eivät nimittäin ole saa-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
Tavallinen

neet elatusta itselleen ja perheilleen) -- on valmis halvasta työpalkasta töihin valtion tiloilla.

Neuvostoliiton toimeenpaneva keskuskomitea on esittänyt, kuuluvan lokakuun 1 päivänä, antamallaan asetuksella perustanut Neuvostoliittoon erityisen "vilja - ja karjanhoitoneuvostotalousten kansankomissariaatin", joka eroitetaan maatalouskansankomissariaatista, jostavastoin maatalouskomissariaatin -- samoin kuin maatalouslaitostenkin (kone- ja traktori- asemien y.m.) toiminta on tästä lähtien pääasiallisesti suunnattava kollektiivitalousten hoitoon ja palvelemiseen.

Samana päivänä on vilja- ja karjanhoitoneuvostotalouskomissariksi nimitetty Tihon J u r k i n, innokas kommunisti ja entinen tehdastyöläinen, joka on vielä nuori (hän on syntynyt vuonna 1898) ja on ollut alkujaan metallitehdastyömiehenä Moskovassa ja Pietarissa, mutta on vuodesta 1919 toiminut elintarve-alalla ja vuodesta 1921 Venäjän Neuvostotasaval- lan -- siis ei Liiton -- maatalouskomissariaatissa. Hän on järjestänyt iso- ja neuvostotalouksia eli sovhooseja, kuten "Krasnyi Hutorok" ja "Hutorok"- nimiset, sekä ollut Pohjois-Kaukasiassa Saljskin piirissä olevan isoimman vilja- sovhosin johtajana. Sitä paitsi hän on Venäjän Neuvostotasavallan keskuskomitean jäsenenä ja ehdokkaana Neuvostoliiton keskuskomitean puhe- miehistön jäsenyyteen.

Hänellä on kylläkin annettu vaikea tehtävä, johon tuskin kukaan kykenee, kaikesta kommunistisesta innostaan huolimatta, kun maassa vallitseva sekasorto on suuri, eivätkä vallanpitäjät, ainakaan toistaisek- si, itsekään tiedä, mitä suuntaa olisi seurattava maan talouselämän saat- tamiseksi terveelle pohjalle, joka takaisi viljatuotannon ja maataloustuot- teiden tasaisen jakelun.

Näyttää siltä, että vähinkin vapaus tällä alalla aiheuttaa kommunisteissa pelkoa, että palataan johonkin porvarilliseen "uuteen ta- louspolitiikkaan", ja sellaisen välttämiseksi peruutetaan umpimähkään ne pienetkin myönnytykset, joita heikkoina hetkinä ja hädän pakotuksesta on annettu, kuten Moskovan ympäristössä 50 kilometrin vyöhykkeessä aikanaan

sallittu maataloustuotteiden vapaa kauppa, joka oli omiaan hieman helpot-
tamaan pääkaupungin muonitusta, mutta joka äskettäin kiellettiin syystä,
että sen seurauksena muka oli "kulakkien" harjoittama "keinottelu."

Tulevaisuus saa osoittaa onnistuuko uusi vilja- ja karjan-
hoitoneuvostotalouskomissaari tehtävässään paremmin kuin puoli vuotta sit-
ten nimitetty kulkulaitoskomissaari Andrejev, joka ei ainakaan ole voinut
pysäyttää kuletuksen alalla yhä lisääntyvää epäjärjestystä ja tavarain ka-
toamista ja varkauksia. Mutta ilmeisesti koetetaan nyt tehdä sovhosesta
maan vilja-aitat ja jättää kollektiivit ja niiden mukana sovhosien ulko-
puolelle jäävä talonpoikaismäärä oman onnensa nojaan.

Näyttää muuten siltä, että se sisäinen taloudellinen
rappentumistila, jota ei millään tavalla voi peittää eikä olemattomaksi
tehdä se epäilemättä suuri, liiankin laajapiirteinen rakennus- ja teollis-
tuttamissuunnitelma, jota täällä yhä jatketaan, eikä liioin pääkaupungin
ulkomainen kuntoonpano (katu- ja muut rakennustyöt), -- on viime aikoina
aiheuttanut vakavia riitoja johtavissa kommunistipiireissä, jopa antanut
uutta virikettä niille, jotka kaikkivaltiaan Stalinin despotiaan kyllästy-
neinä tavoittelevat -- varovaisesti tietenkin -- keinoja hänen vaikutuk-
sensa torjumiseksi. Ulkomailla levitettyt huhut Stalinia vastaan muodostu-
neesta "oppositiosta" eivät liene aivan perusteettomia, semminkin kun eräs
vastuunalaisessa asemassa oleva kommunisti, näiden huhujen johdosta, varo-
mattomasti huomautti, että ne ovat lähtöisin piireistä, joita täkäläiset
eivät voi "kontrolloida" (siis estää leviämistä), mutta toistaiseksi lie-
nee "erimielisyydet" saatu "tasoitetuiksi", vaikka se lieneekin ollut työ-
lästä.

Erittäin kuvaavaa tässä suhteessa on se tapa, jolla us-
kollisille neuvosto-alamaisille ja muulle maailmalle ilmoitetaan täällä
viime syyskuun 28 päivänä alkaneesta ja kuluvan lokakuun 2 päivänä päätty-
neestä Liiton kommunistipuolueen (bolshevikkien) keskuskomitean yleiskokouk-
sesta. Vasta kokouksen päätyttyä julaistiin lehdissä kuluvan lokakuun 3
päivänä juhlallisella otsakkeella "Informatiivinen tiedoitus" lihavin kir-
jaimin uutinen, että mainittuina päivinä pidettiin tuo yleiskokous ja että

se käsitteli seuraavia kysymyksiä: 1) Neuvostoliiton ja Venäjän Neuvostotasavallan kulutusyhdistysten keskusliiton antamaa Neuvostoliiton kaupan kehitystä koskevaa kertomusta sekä Keskuskontrollikomitean ja Työläis-talonpoikaistarkastuksen yleistä raporttia; 2) Kevyen teollisuuden kansankomissariaatin, raskaan teollisuuden kansankomissariaatin sekä teollisuusosuustoiminnan antamaa yleistä kulutustavarain tuotantoa koskevaa kertomusta sekä Keskuskontrollikomitean ja Työläis-talonpoikaistarkastuksen yhteistä raporttia, ja 3) Raskaan teollisuuden kansankomissariaatin mustasta metallurgiasta antamaa kertomusta ynnä Keskuskontrollikomitean ja Työläistalonpoikaistarkastuksen yhteisesti antamaa raporttia. Samalla tiedoituksessa ilmoitetaan, että yleiskokouksen vastaavat "päätökset" julaistaan toisessa paikassa.

Nämä päätökset ovat puolestaan myöskin jonkinlaisia yrityksiä pysäyttää lisääntyvät rappentumisoireet ja saattaa maan tärkeimmät taloushaarat tolalle, joka avaisi tien sekasorrosta. Että asiat ovat huonosti, sitä osoittavat kaunopuheisesti sellaisetkin ilmiöt kuin se, että valtiopankki ei aina voi maksaa 10.000:- ruplaa Moskovassa olevilta tileiltä, koska sillä ei ole käteistä rahaa, tai että tehtaissa ei pariin kuukauteen ole maksettu palkkoja insinööreille.

Valitettavasti ovat ylläsanotut päätöslauselmat niin laajat ja niin aito kommunistisesti teoreettiset, että tuskin kukaan niistä voi saada hyödyllisiä ohjeita toiminnalleen. Kävisi mahdolliseksi tämän raportin puitteissa edes ylimalkaisesti tehdä selkoa niiden sisällöstä, joka täyttää miltei seitsemän leveää sanomalehtipalstaa, mutta niissä arvostellaan vastaavien komissariaattien toiminnan tuloksia niin ankarasti, että se muissa maissa varmasti aiheuttaisi hallituspuolan. Täällä ei tietenkään koskaan satu sellaista ja "kritiikki" lieneekin tarkoitettu "opposition" tyydyttämiseksi, antaen saavutuksen niistä "riidoista", jotka kokouksessa piti "sovittaa".

Mitä tulee itse toimenpiteisiin, joihin kokous katsoo olevan syytä ryhtyä, ovat ne, suurin piirtein, seuraavat.

Kauppan kehittämiseksi yleiskokous päättää m.m. "laajentaa ja elvyttää" kaupankäyntiä kaupungeissa ja maaseudulla, ryhtyä "tarmokkaisiin toimiin" yleisten kulutustavarain kuljetuksen parantamiseksi rautateillä ja vesireittejä myöten, alentaa viime aikoina melkoisesti kohonneita kaupankäynnin yhteydessä olevia hallinto- ja hoitokustannuksia, erikoisesti kehittää kollektiivitalousten kaupankäyntiä, lisätä maataloustuotteiden hankintaa, parantaa elintarpeiden ja muiden tavarain hankintaa kaupunkoja varten, järjestää tehtaita ja muita liikkeitä varten erityisiä lähteitä elintarpeiden saamiseksi, kuten kasvitarhoja, meijereitä, sikaloita, kaniini- ja siipikarjatarhoja ynnä kalastuksia sekä huolehtia siitä, että kauppaa harjoittavissa piireissä järjestelmällisesti vahvistetaan taattua kommunisti- ja kommunistiseen nuorisoliittoon kuuluvaa ainesta, jota vastoin kaikellinen "uuden talouspolitiikan henki" ja "keinottelu" on hävitettävä, ollen kaupan ja kaupallisten järjestöjen tukeminen ja valvominen paikallisten tarkastuskomissionien ja työläis- ja talonpoikaistarkastuksen tehtävänä.

Yleisten kulutustavarain tuotannon edistämiseksi päätetään m.m. aikaansaada "täydellinen muutos" näiden tavarain tuotannon alalla ja siinä tarkoituksessa parantaa erikoisesti metalliteollisuuden tuotteiden laatua, laajentaa osuuskuntien harjoittamaa vähittäiskauppaa, varsinkin maaseudulla, ja, tuotteiden laadun parantamiseksi, pakollisesti leimauttaa yleiset kulutustavarat. Sitä paitsi annetaan työ- ja puolustusneuvostolle laajat tehtävät teollisuuden varustamiseksi raaka- ja polttoaineilla sekä kalustolla.

Mustan metallurgian alalla päätös tietenkin sisältää kerrassaan huimaavia suunnitelmia jo valmiiden ja vielä rakennuksen alaisina olevien laitosten kuntoonsaattamiseksi sekä tarvittavan insinööri- ja ammattityöläismäärän valmistamiseksi.

Nämä ynnä muut ilman johdonmukaisuutta, mutta sen sijaan sangen monisanaisesti päätöksiin sisältyvät "toimenpiteet", jotka, kuten sa-

nottu täyttävät palstoja ja joista vain murto-osa on ylempänä mainittu, eivät tietenkään voi asiaa auttaa, yhtä vähän kuin näiden vuosien kuluessa täällä aikaisemminkin tehdyt yhtä suuremmoiset ja monisanaiset "päätökset", jotka suurimmaksi osaksi jäävät paperille.

Liian laajapiirteisesti suunniteltu teollistuttaminen ja liian nopeasti toimeenpantu maatalouden kollektivointi ovat aiheuttaneet tässä suuressa rikkaassa maassa sellaisen kaikkien tarpeellisten tavarain ja ruoka-aineiden puutteen, että kansa on nyt siinä määrin heikontunut, ettei se enää parhaallakaan tahdolla kykene vähimpäänkään työhön. Maassa valtaan päässyt sekasorto asettaa nyt ylivoimaisia tehtäviä Kremlin valtiaille, jotka tosiasiallisesti eivät enää itsekään tiedä, millä tavalla he kommanismilla saavuttaisivat tavoittelemansa maailman herruuden taloudellisen elämän alalla. Mutta "porvarillisiin" myönnötyksiin ei ainakaan vielä tahdota millään hinnalla mennä.

Rafael Flakkariinen
V.a.Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 18.

ASIA: _____

Moskovaassa olevan lähetystön rap. no 18.

V. a. Asiantunt. Wakkariainen.

20/10 1932.

Moskovassa, 20 p. lokakuuta 1932.

N:o 1274.

Salainen.		
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
75/268 Re. 10 82		
22/10-32	2	LIIV.
RYH.		ASIA
5	Ca.	

Herra M i n i s t e r

Kunnioitavimmin lähetän Teille, Herra
M i n i s t e r i, oheenliitettynä viisi kap-
paletta Moskovan -lähetystön raporttia N 18
tältä päivältä:

Riitaisuudet kommunistipuolueessa.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i,
vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni
vakuutuksen.

Rafael Flakkarinen,
V.a. asianshoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra
A.S.Y r j ö - k o s k i n e n,
Helsinki.

Salainen.

M O S K O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 18.

Moskova ssa 20 p:nä loka kuuta 1932.

ULKOASIA MINISTEERIÖ		
75/268 Re. D. 10 32		
22/10-32	2	UIN
RYHMÄ	ASIA	ASIA
5	Cv	

Asia: Riitaisuudet kommunisti-
puolueessa.

Ne taloudelliset vaikeudet, joihin kommunistien in-
tomieliset kokeilut ovat johtaneet ja jotka uhkaavat vaa-
rantaa punaisen Moskovan tulevaisuuden, ovat aiheuttaneet
kommunistipuolueessa ilmiriidan, jommoista ei tähän saakka
vielä ole sattunut ja jota ei enää voida salata, ei edes
viisitoistavuotisjuhlan aattona.

Asia on arveluttava kun on kysymyksessä 24 van-
han kommunistin puolueesta erottaminen eli pannaan julis-
taminen, jonka Neuvostoliiton kommunistipuolueen keskuskont-
rollikomissionin puhemiehistö on kuluvan lokakuun 9 päivä-
nä tekemällään päätöksellä määrännyt. Tämä tavatonta huo-
miota herättänyt toimenpide kohtaa m.m. sellaisia kommunis-
tipuolueen johtomiehiä, kuin Sinovjovia, joka on ollut kommu-
nistisen internatsionaalin puheenjohtajana, Kamenevia, joka
oli Moskovan järjestön johtajana ja puolueen keskuskomitean
jäsenenä, sekä Petrovskia, Uglanovia ja Slepkovia, joiden
innokas työ kommunistipuolueen hyväksi on kaikkien tunnus-
tama.

Ulkonaisen aiheen toimenpiteelle antoi eräs kirje,
jossa 18 vanhaa bolshevikkiä, ankarasti arvostellen Stalinin

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

T a v a l l i n e n .

ja hänen käskyläistensä toimenpiteitä, vaativat Stalinin syrjäyttämistä sekä palaamista "Leninin politiikkaan", varsinkin maatalouden alalla. Siitä huolimatta, että nyt puolueesta eroitetut kommunistit jo joku aika sitten tiesivät tästä, eivät he siitä ilmoittaneet puolueen kontrollikomissioonille, ja sentähden Stalin nyt ankarasti ja säälimättä julkisesti "puhdistanut" puolueen niin hyvin kirjeen alkuunpanijoista, kuin myöskin niistä, jotka, vaikka eivät olleetkaan aktiivisesti mukana, salaamalla edistivät hanketta.

Virallisesti on toimenpidettä perusteltu sillä, että nyt eroitetut puoluetoverit olivat "rappentumiselle" altista ainesta ja että he ovat osoittautuneet olevan kommunismin ja Neuvostoliiton "vihollisia", puolueen ja työläisluokan "pettureita", jotka ovat koettaneet laittomasti ja petollisesti "Marxismin-Leninismin" lipulla luoda porvarillisen "kulakkijärjestön", kapitalismin ja erikoisesti kulakkivallan palauttamiseksi Neuvostoliittoon.

Moskovan "Pravda" on kuluva lokakuun 11 päivänä julkaissut yllämainitun eroittamismääräyksen, jonka nojalla puolueesta erotetaan ainiaaksi seuraavat: P.A. Gal-kin, M.S. Ivanov, P.M. Zamiatin, P.P. Fedorov, V.I. Demidov, V.N. Kajurov, A.V. Kajurov, A.N. Slepkov, D.P. Marezki, M.I. Mebelj, G. Rohkin, B.M. Ptashny, S.V. Tokarev, N.I. Vasiljev, N.P. Kajurova, K.A. Zamiatina-Tshernyh, N.I. Kolokolov, V.B. Gorelov, G.E. Sinovjev sekä L.B. Kamenev ja jonka mukaan seuraavat neljä erotetaan oikeudella vuoden perästä heidän "käytöksestään riippuen" pyytää takaisinpääsyä, nimittäin J.E. Sten, P.G. Petrovski, N.A. Uglanov ja M.E. Ravitsh-Tsherkasski. Samalla "Pravda" julkaisee asiasta räikeällä otsakkeella: "Armoston vastaisku Leninin puolueen vihollisille" kirjoituksen, jossa rankaisutoimenpidettä tarkemmin perustellaan sillä, että tämä "vas-

tavallankumouksellinen ryhmä" esittää kirjelmässään "kulakkivallan kapitalistista palauttamisohjelmaa", pitten välttämättömyydenä "lakkauttaa neuvostotaloudet ja kollektiivitaloudet" sekä vaatii politiikkaa, jonka nojalla "työläisluokan sankarillisen työn ja innon luomat" sosialistiset liikkeet olisi konsessioina luovutettava kapitalisteille.

Nämä viralliset ja puoliviralliset perustelut ja selitykset eivät voi salata asian ydintä, joka yksinkertaisesti piilee siinä, että kommunistitkin alkavat ymmärtää, että heidän kokeilunsa uhkaavat tehdä niin sanotun "Leninin kurssin" jatkamisen mahdottomaksi. Vaistomaisesti ovat puolueen järkevämmät aiheet alkaneet ymmärtää, että epäkäytännölliset, puhtaasti teoreettisesti konstruoidut kommunistiset maailmanparannustoimet eivät, tässä maassa ainakaan, kannata. Kärettömän suuressa - liian laajassa mittakaavassa suunniteltu teollistuttaminen, joka ulkonaisesti saavuttaa yhä uusia "voittoja", kuten äsken avattu Dnjeprin voima-asema, jota kehuvat sekä bolshevikit että Amerikan insinöörit, ei tietysti vielä ole ehtinyt täydessä määrässä osoittaa heikkouksiaan, jotka aikaa myöten tulevat yhä selvemmin esille, mikäli havaitaan, että nuo suuret teollisuuslaitokset eivät tule kannattamaan, puhumattakaan tuotteiden puutteellisuuksista. Mutta maatalouden suorastaan epätoivoinen tila -- viljatuotanto alenee ja samalla viljan vienti, ja maalaisväestö siirtyy joukottain maalta kaupunkiin, nälkää pakoon -- on avannut silmät, ja moni vanha kommunisti alkaa ymmärtää, että on menty liian pitkälle. Siitä johtuu puolueessa vastustusta, joka tälläkin kertaa on julmasti kukistettu, mutta jonka edustama arvostelu on asiallisesti niin oikeutettu, että sitä

ei loppumattomiin voitane välttää, vielä vähemmin tukahduttaa. On hyvin mahdollista, että Stalin kukistettuaan "vastustuksen", tulee itse ottamaan oppia siitä, mitä tämä vastustus tavoittelee, taloudellisen elämän vaatimusten pakoittamana.

Rafael Flakkarainen,
V.a.asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C18.

ASIA:

Kolkovala olevan lähetysten rap. no 19.

V.a. Asiant. Hakkarainen.

10/xi 1982.

Suomen Lähetystö

N:o 1356.

Moskovassa, 10 p. marraskuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
79/268 lae.	D. N. 32	
12/XI.32.3		
5	C18	

Herra M i n i s t e r i,

Kunnioitavimmin lähettän Teille, Herra
M i n i s t e r i, oheenliitettynä viisi kap-
paletta Moskovan- lähetystön raporttia N:o 19, täl-
tä päivältä:

Lokakuun vallankumouksen XV vuosi-
päivä.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i,
vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni
vakuutuksen.

Rafaël Hakkarainen,
V.a. asiainhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra
A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,
Helsinki.

Salainen.

M o s k o v a S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 19.

Moskova ssa 10 p:nä marraskuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
79 268 ae.		B. D. 32
12/ XI. 32. 3		LML
5	Cl8	AGIA

Asia: Lokakuun vallankumouksen

XV vuosipäivä.

Lokakuun vallankumouksen XV vuosipäivää vietettiin Moskovassa kuluvaan marraskuun 7 päivänä .

Siitä huolimatta, että oli kyseessä tavallista juhlallisempi vuosipäivä, oli tavanmukainen Punaisella Torilla järjestetty paraati sekä lyhyempi, että siihen osallistuneiden sota- ja lentojoukkojen lukumäärään nähden pienempi, kuin viime vuonna. Paraattia johti Moskovan kaupungin garnisonin päällikkö, sotilaspiirin sotajoukkojen päällikkö, virolaissyntyinen Kork ja paraatin vastaanotti sotakomisariaari, vallankumouksellisen sotaneuvoston puheenjohtaja Voroshilov, joka piti tilaisuudessa tavanmukaisen puheen. Paraatiin osallistuivat päälliköiden kokoonpantu rykmentti, sota-akatemian kokoonpantu rykmentti, sotakoulut, Moskovan garnisonin sotilasjoukot, OGPU:n koulut ja sotilasjoukot, Moskovan työläis-talonpoikaismiliisin kokoonpantu rykmentti, Moskovan lentokemiallisen järjestön eli "Mosavi-ahimin" joukot sekä siviilikorkeakoulujen oppilaat. Kaikki nämä joukot tekivät reippaan ja hyvän vaikutuksen ja kaikki sujui onnellisesti -- yhtä sotilasautoa lukuunottamatta, joka pysähtyi keskellä matkaa ja kuletettiin pois.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
T a v a l l i n e n .

Leninin mausoleon parvekkeella olivat m.m. Kallinin, Stalin, Molotov, Ordshonikidze, Andrejev, Bubnov, Jenukidze y.m.

Katsoilijaparvekkeelle oli m.m., kuten tavallista, saapunut kommunisti-edustajia eri maista.

Diplomaattikunta oli miltei täysilukuisena läsnä saaden tälläkin kertaa ihailta vastapäätä eri kielillä seiniin kiinnitettyä iskulausetta: "Eläköön maailman lokaan vallankumous."

Voroshilovin puhe oli tavallista mielenkiintoisempi, osoittaen, että hän kuuluu nyt enemmän kuin koskaan, tämän maan vaikutusvaltaisimpien toimihenkilöiden ryhmään, nauttien kaikkivaltiaan Stalinin luottamusta.

Kuten viime vuonnakin, hän nytkin kääntyi vain paraatiin osallistuvien puna-armeijalaisten ja muiden neuvostokansalaisten puoleen, mainiten erikoisesti poliittiset työntekijät ja työläiset, insinöörit ja teknikot, kollektiivitalousten talonpojat, kuin myöskin agronomit, lääkärit, opettajat ja professorit sekä maan sosialistisen rakennustyön "vilpittömät" työntekijät ja lopuksi "kutsuvieraina saapuneet Lännen proletäärit", mutta ei ulkomaiden hallitusten virallisia edustajia, diplomaattikuntaa, joka myös oli läsnä.

Puheessaan Voroshilov huomautti, että työläisluokka yhdessä talonpoikain kanssa viisitoista vuotta sitten voitti taistelussa työväenasian, sosialismin, puolesta kommunistipuolueen ja Leninin -- ihmisistä suurimman -- johtamana, valloittaen itselleen siten uuden sosialistisen elämän rakentamisoikeuden. Puhuja selitti, että tässä maassa viidentoista vuoden aikana on saavutettu suurenmoisia tuloksia ja että Lenin -- ihmiskunnan sosialisen rakennustyön suuri mestari -- oikeaan aikaan nosti köyhälistön vanhaa maailmaa vastaan, "sil-

lä kapitalistinen maailma on elänyt elämänsä eikä enää pysty torjumaan historian sille valmistamia sisäisiä ristiriitoja."

Puhuja väitti, että porvarillinen maailma tavoittelee sotaa ainoana, tietenkin väliaikaisena, pääsynä umpikujasta ja että sodan esineeksi imperialistiset porvarit ovat valinneet Neuvostoliiton, koska se muka on ollut sodan jälkeen ihmiskunnan hyvinvoinnin esteenä ja alituisena rauhan uhkana. Tämän johdosta Voroshilov vielä kerran selittää, että viidentoista vuoden aikana tositeoissa osoitettu tämän maan rauhanrakkaus pysyy järkättämättömänä ja että Neuvostoliitto ei ole aikonut, eikä aio sotia, sillä ei yksikään valtio voi valittaa, että Neuvostoliitto olisi millään tavalla pyrkinyt loukkaamaan sen riippumattomuutta tai alueen loukkaamattomuutta, mutta Neuvostoliitto itse on usein joutunut sodan partaalle, säilyttäen tähän saakka rauhan ja sosialistisen rakennustyön mahdollisuudet vain sentähden, että Neuvostoliiton työlliset ja talonpojat ovat mahtava, nujertamaton voima, joka usein on osoittanut osaavansa sankarillisesti taistella valtakunnan eheyden puolesta. Punainen armeija on, puhujan mielestä, työllisten ja talonpoikien työn eheyden, vahvuuden ja rikkomattomuuden varma takuu ja puna-armeija on todella valtava voima, perustuen sen mahti ei vain varustuksiin vaan siihen, että tuo armeija on työllisten ja talonpoikain omaa lihaa ja verta, että sen edut ovat voittaneen köyhälistön maan edut ja että sen evankeliumi (sic!) on marxismi ja leninismi, ollen puna-armeija ainoa armeija maailmassa, joka tietää minkä edestä se taistelee ja että sen ihanteet ovat koko ihmiskunnan ihanteet.

Puhuja kehoittaa lopuksi tulevien sotien seikkailujen toimeenpanijoita muistamaan tämän, sillä vaikka

Neuvostoliitto ei aioakaan sotiä, se ei kuitenkaan tule koskaan sallimaan, että kukaan loukkaa sen alueiden eheyttä, ollen Neuvostoliiton rajat pyhät ja loukkaamattomat.

Puhuja, todeten, että Neuvostoliitto on tsaarien, tilanomistajien ja kapitalistien maassa ensimmäisenä saavuttanut ja säilyttänyt vallan ja avannut tien ihmiskunnan uudelle historialle, lausuu, että tämän maan kommunisteja tulevat seuraamaan koko maailman köyhälistön miljoonat ja että tämän maan juhla on heidänkin juhlaansa, länsimaiden, Amerikan, Afrikan, Aasian ja koko maailman värien köyhälistön juhla.

Puheensa viimeiset sanat Voroshilov, alettuaan sen Leninin ylistämisellä -- tietysti omistaa "bolshevikien bolshevikille" Leninin työn uskolliselle jatkajalle teräksiselle (venäjäksi "stalnoi") Stalinille.

Paraatin jälkeen ja diplomaattikunnan poistuttua saapuivat Punaiselle Torille eri järjestöt, jotka tulivat punaisille nauhoille painettuine iskulauseineen. Kaikki tapahtui rauhallisesti ja hyvässä järjestyksessä, mutta allekirjoittaneesta tuntui, että joukkojen mieliala ulkomaalaisia kohtaan oli jossain määrin ärtynyt, ehkä sen vuoksi, että nälkä on kovempi ja että joukkueissa näkyi enemmän nuorta väkeä, kuin viime vuonna ja että heissä kommunistinen mieli on vahvempi.

Illalla olivat juhlavalkeat kauniimpia kuin viime vuonna. Juhlaa suosi kaunis, tyyni ja kuiva ilma.

Päivän juhlallisuuudet päättyivät, kuten viime vuonnaakin, vastaanottoon Kalininin luona, jossa oltiin tavallisissa puvuissa ja johon olivat saaneet kutsut diplomaattikunta, hallituksen jäsenet, ulkoasiainkansankomissariaatin ja sotilasviranomaisten edustajat sekä ulkomaalaisen ja Neuvostoliiton sanomalehdistön edustajat. Tilaisuudessa ei tänäkään vuonna pidetty puheita.

Tällä kertaa oli paraadin yhteydessä ryhdytty erityisiin varokeinoin siihen saapuvien kutsuvieraiden pääsykortteja tarkastettaessa. Epäiltiin, että kukistetun opposition taholta olisi suunniteltu "terroristisia" tekoja. Että oppositiota pelätään, todistaa sekin, että erittäin vaaralliseksi katsottu Kamenev on lähetetty kauas Keski-Siperian eteläosassa olevaan Minussinskin kaupunkiin, mikä toimenpide on antanut neuvostoalamaisille uuden leikkipuheaikkeen, Kamenevin karkoituksesta kun kerrotaan, että hänelle määrättiin "minus - sink", jota vastoin tavalliset kuolevaiset saavat tyytyä "minus - shestj'iin", johtuen sanonta: "minus - shestj" eli "minus kuusi" siitä, että karkoitettut saavat asua muissa kaupungeissa paitsi kuudessa (Moskova, Leningrad, Harkov, Odessa y.m.)

Rašel Hakkanen
V.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 18.

ASIA:

Moskovaan olevan lähetystön rapo. no 20.

V.a. Asiainhoit. Wakkareinen.

24/11 1932.

Suomen Lähetyksi

Vuosi: HV.

Moskovassa, 24 p. marrask. 1932.

N:o 1422.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
82/269ne. 1932		
26/11.32	2	2000
RYHMÄ	LUOKKA	ASIA
5	Cl.8.	

Herra M i n i s t e r i,

Kunnioittavimmin lähettän Teille, Herra
M i n i s t e r i, oheenliitettynä viisi kap-
paletta Moskovan - lähetyksen raporttia N:o 20
tältä päivältä:

Neuvostohallituksen toimenpiteistä ja
saunnitelmissa sisäisten olojen paran-
tamiseksi.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i,
vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni
vakuutuksen.

Rafael Hakkarainen,
V.a. asianshoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra
A.S. Y r j ö - k o s k i n e n,
Helsinki.

Moskova SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 20.

Moskova ssa 24 p:nä marras kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
82/269/ae U. 30 32		
26/a. 32	3	U. 30 32
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	CE	

Asia: Neuvostohallituksen toimen-
piteistä ja suunnitelmista sisäis-
ten olojen parantamiseksi.

Äsken vietetyn viisivuotispäivän juhlahumun hälvettyä, on täällä, kuluvan marraskuun 19 päivänä, julaistu Neuvostoliiton kansankomissaarineuvoston jo viime kuun 8 päivänä antama asetus "laitosten supistamisesta ja yhtymäin lakkauttamisesta", jonka nojalla Neuvostoliiton työläis- ja talonpoikaistarkastuskomissariaatille annetaan toimeksi supistaa viidelläkymmenellä prosentilla kaikki paikallisten, alueellisten ja eri tasavalloille kuuluvien taloudellisten järjestöjen ja neuvostojärjestöjen Moskovassa olevia edustuksia, kuin myöskin keskuslaitosten edustuksia eri alueilla ja eri tasavalloissa, sekä antaa kahdenkymmenen päivän kuluessa kertomus tämän määräyksen toimeenpanosta. Samalla kansankomissaarineuvosto määrää asetuksessaan, että eri kansankomissariaatteihin asetetaan erityiset "menosääntölautakunnat", joiden puheenjohtajina toimivat työläis- ja talonpoikaistarkastuksen edustajat ja joiden on laadittava vakituiset menosäännöt ehdolla, että menosääntäjä ei saa lisätä ilman työläis- ja talonpoikaistarkastuksen lupaa ja että nykyistä henkilökuntamäärää supistetaan 10-20 prosentilla. Asetuksen mukaan lakkauteen myöskin kaikki teollisuus- ja maataloudelliset yhtymät, paitsi muutamat, joista laaditaan erityinen luettelo, ollen näin toimistaan vapautuvat parhaat työntekijät siirrettävä etupäässä itse liikkeisiin, sitä paitsi asetetaan kannattavaisuusperiaatteen nojalla toimivia järjestöjä

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
Tavallinen

varten myöskin "menosääntölautakunnat", joiden on laadittava näillekin järjestöille (trusteille, yhtymille y.m.) vakituiset menosäännöt, joita ei niinikään saa lisätä ilman työläis- ja talonpoikaistarkastuksen lupaa; samalla näiden järjestöjen nykyistä henkilökuntaa on supistettava 8-10 prosentilla. Asetuksessa kielletään lopuksi uusien laitosten tai osastojen, alaosastojen, osastojen ja "sektorien" perustaminen kansankomissariaatteihin ja kannattavaisuusperiaatteen nojalla toimiviin järjestöihin ilman työläis- ja talonpoikaistarkastuksen "viisumia" ja Neuvostoliiton kansankomissaarineuvoston hyväksymistä. Henkilökunnan supistamisen johdosta vapautuvat huoneisto-alat jäävät kaupunkineuvostojen varastoon.

Tämän asetuksen perusteella on työläis- ja talonpoikaistarkastuksen keskuskontrollikomitea, niinikään kuluva marraskuun 19 päivänä, julkaissut asetuksen aiheuttamat luettelot niin hyvin supistetuista, kuin myöskin lakkautetuista toimista, joita on kaikkiaan 577 lakkautettua tointa Neuvostoliiton eri tasavaltojen ja autonomisten alueiden Moskovassa olevissa vakituksissa edustoissa (luvultaan 43 edustusta) ja 2.538 lakkautettua tointa taloudellisissa järjestöissä (joita on lueteltu 153), jota paitsi on vielä 134 laitosta ja liikettä, joiden edustukset on kokonaan lakkautettu, ollen niissä olevien ja nyt lakkautettujen tointen lukumäärä 796. Yhteensä on siis lakkautettu 3911 tointa. Esimerkin vuoksi mainittakoon, että Ukrainan vakituksien edustuston 20 toimesta on lakkautettu 13, Valko-Venäjän edustuksen 16 toimesta on lakkautettu 12, ~~Taka~~-Kaukasian edustustossa on 23 toimesta lakkautettu 18, Uzbekistanin ja Turkmenien tasavallan edustustoissa on kummassakin 24 toimesta lakkautettu 20 ja Karjalan autonomisen neuvostotasavallan edustuston 11 toimesta on lakkautettu kokonaista 8. Taloudellisten järjestöjen edustustoihin nähden on menetelty vieläkin kovakouraisemmin ottein, ollen siellä esimerkkejä, että 155 toimesta on lakkautettu 150 (kuten "Jushtsvetmetzoloto"-nimisessä järjestössä eli "Etelä-Venäjän valkometalli- ja kultakaivosyhtymässä").

On ilmeistä, että kaikissa puheenalaisissa laitoksissa on ollut aivan liian paljon väkeä ja että niissä vaikutusvaltaiset kommunistit olivat järjestäneet itselleen lihavia paikkoja, joita ilman voidaan hyvin tulla toimeen. On myöskin selvää, että toimenpide, kuten asetuksen viimeinen mää-

räys vapautuvan "asuma-alan" luovuttamisesta kaupunkineuvostojen varastoon osoittaa, tarkoittaa pääkaupungin vapauttamista liikaväestöstä nyt, kun maalta on, nälän pakotuksesta, yhä enemmän siirrytty kaupunkeihin, pääasiallisesti juuri Moskovaan ja Pietariin, joissa, kuten kommunistit itsekin myöntävät, rakennustoiminta ei läheskään ehdi tyydyttää nopeasti kasvavan väestön asunnontarvetta. Erityisen vilkasta on rakennustoiminta viime aikoina ollut Moskovassa, jossa nyt taas suunnitellaan 10 talon rakentamista, joihin tulisi yhteensä 3000 kolmen-neljän huoneen asuntoa insinöörejä ja teknikkoja varten. Mutta samalla on puheenaoleva asetus todistuksena siitä, että punainen Moskova alkaa ymmärtää menneensä liian pitkälle kaikissa niissä suurissa suunnitelmissa, joita se on maan sosialisoinnin ja teollistuttamisen tarkoituksessa hillittömästi rakennellut. Merkit viittaavat jo siihen, että Kremlin kaikkivaltias aikoo pysäyttää liiallisen "rakennustyön" ja alkaa "vakavasti" ajatella seuraavan "viisivuotiskauden" päätehtävää, kulutustavarain ja ennen kaikkea ravinnon hankkimista tämän maan nälkäiselle ja vaatteettomalle väestölle, joka jo on nääntymäisillään ja jota kuitenkin täytyy syöttää ja pukea, jotta se jaksaisi raataa edelleenkin.

Täytyy olettaa, että Neuvostoliiton teollisuus, jota, kuten tunnettua, on epäilemättä valtavalla tavalla kehitetty juuri edellisen "viisivuotissuunnitelman" aikana, ei kuitenkaan vielä, varsinkin jos yleinen taloudellinen tilanne muissa maissa saadaan tyydyttäväksi, voi moniin vuosiin kilpailla kehittyneimpien teollisuusmaiden tuotteiden kanssa Neuvostoliiton ulkopuolella - läheisiä itäisiä naapurimaita lukuunottamatta - sillä punaisen Venäjän työmiehet eivät - monista syistä - ole voineet saavuttaa sitä ammattitaitoa ja työtehoa kuin muissa maissa, varsinkin kun ei kukaan, kurjan palkan ja huonon ravinnon tähden, pysy työssä niin kauan, että saataisiin hyvä, ammattitaitoinen työläiskunta (hiilikaivoksissakin vaihtuu vuosittain miltei puolet työmiehistä). Koneita hoidetaan huonosti ja ne ovat usein epäkunnossa ja hylkytavaraa ja yleensä ala-arvoisia tuotteita on arveluttavan paljon.

Ja yleensä täytynee pitää selvänä, että ääretön teollistuttamissuunnitelma on ollut punaiselle Moskovalle ylivoimainen tehtävä: suunnattomin pääomauhrauksin on luotu teollisuuslaitoksia, joiden jättiläismäiset mitat eivät vastaa maan tarpeita. Sitä paitsi vaatisi niiden jotakuinkin tyydyttävä

toiminta aivan toista järjestystä ja toisia ihmisiä - niin hyvin johtajia, kuin työmiehiä - kuin mitä tämä maa voi saada. Ulkomailtakin tuodut hyvät ja kalliit koneet menevät, huonon hoidon tähden, pian epäkuntoon; kuluneiden varaosien tilalle on - valuuttavaikeuksien tähden - mahdotonta saada ajoissa uusia, ja venäläiset koneet - mikäli niitä saadaan - ovat paljon huonompia, kuin mitä hyvä teollisuus tarvitsee.

On siis todennäköistä, että punainen Moskova alkaa "herätä" teollistuttamisinnostaan ja alkaa nähdä, että nyt ei enää voida väestön nälkävyyttä kiristää, vaan täytyy tositeossa ryhtyä uuden "viisivuotissuunnitelman" lupaamaa ohjelmaa toteuttamaan: hankkimaan tämän maan miljoonille leipää ja vaatteita. Sillä elintarvetilanne on kaikkea muuta kuin hyvä, kun heti juhlien ja juuri sadon jälkeen on täytynyt supistaa työläistenkin leipä-annoksia, jotka nyt ovat 400 grammaa valkoista ja yhtä paljon mustaa leipää päivässä (ennen yhteensä kilo), eikä valkoista leipää joka päivä saadakaan. Tyytymättämyys onkin, myöskin juuri työläisten keskuudessa, hyvin suuri ja alkaa olla vaikea pitää nälkäisiä joukkoja aisoissa. Ulkomailla levitettyt tiedot levottomuuksista ovat, kuten tavallisesti, liioiteltuja, - esimerkiksi Magnitogorskin mellakoita koskevat uutiset, joissa on sen verran perää, että sinne on koottu sotajoukkoja tavallista runsaammin, kun mieliala on ollut uhkaava, mutta tiedot ulkomaalaisten surmaamisesta eivät, onneksi, pidä paikkaansa.

Kuitenkin on, kuten sanottu, nyt menty niin pitkälle teollistuttamisinnossa, että maan väestö - varsinkin maaseudulla - on ilman leipää ja ilman vaatteita. Sentähden on nyt pakko ryhtyä tositeossa uuteen viisivuotissuunnitelmaan, kulutusaineiden hankkimiseksi omalle väestölle. Mikäli siinä onnistutaan ja sitä tarmokkaasti ja johdonmukaisesti toteutetaan, tulee se epäilemättä helpottamaan nyt mahdottomaksi käynyttä tilannetta.

Omituisena vastakohtana yllä kosketeltuihin supistuksiin on lehtien viisitoistavuotisjuhlanumeroissa, kuluvan marraskuun 7 päivänä, julaisu Neuvostoliiton kansankomissaarineuvoston asetus, jolla puna-armeijan päällystön ja miehistön palkkoja korotetaan, päällystölle noin 50 prosentilla (korkeimmalle päällystölle jopa 70 tai 80 prosentilla). Mutta onhan tunnettua, että puna-armeija ja tsheka ovat - itse kommunistijohtajien ohessa - aino-

at, joilla on aina ollut, mitä he tarvitsevat, jota vastoin muun väestön edut on ilman muuta uhrattu punaisen Kremlin johtajien "maailmanvallankumousohjelman" alttarilla.

Rafael Hakkarainen,
V.s. Asainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C18.

ASIA: _____

Moskovassa olevan lähetystön rap. n:o 21.

V.a. Asiant. Bakkarainen

15/12 1932.

Suomen Lähetystiö

Moskovassa, 15 p. joulukuuta 1932.

N:o 1523.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
87/270 ac. 132		
17/12.32	2	112
5	C18.	

Herra M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin lähetän Teille, Herra
M i n i s t e r i , oheenliitettynä viisi kap-
paletta Moskovan-Lähetystiön raporttia nro 21 täl-
tä päivältä:

Keskustelu Stomonjakovin kanssa.

Pyydän Teitä, Herra M i n i s t e r i ,
vastaanottamaan erittäin suuren kunnioitukseni
vakuutuksen.

Rafaal Hakkarinen,
v.a. asiainhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri

A. H a c k z e l l ,

Helsinki.

Salainen.

M o s k o v a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 21.

Moskova ssa 15 p:nä joulukuuta 19 32

87/270he. 13 32	
17/12.32	3
5	OK

Asia: Keskustelu Stomonjakovin
kanssa.

Kun allekirjoittanut viime lauantaina, kuluvan joulukuun 10 päivänä, kävi ulkoasiainkansankomissariaatin kollegionjäsenen Stomonjakovin luona kiittämässä komissariaatin edustajien onnitteiluista itsenäisyyspäivänä, kosketteli herra Stomonjakov keskustelun kuluessa m.m. Suomen ja Neuvostoliiton välisiä suhteita todeten mielihyvällä, että molempien maiden välillä nyt vallitsevat erittäin hyvät naapuruussuhteet, jotka eivät jätä toivomisen varaa ja joiden osoituksena on myöskin Neuvostoliiton taloudellisen valtuuskunnan kuluvan joulukuun 5 päivänä alkanut Suomen matka josta herra Stomonjakov puolestaan toivoi hyviä tuloksia maiden taloudellisten suhteiden kehittymiselle yhä monipuolisemmiksi.

Ohimennen herra Stomoniakov mainitsi -- maiden hyvien suhteiden kannalta katsoen valitettavana ilmiönä -- "haastattelun", jonka, kuten hän sanoi, kenraali Sihvo oli uskettaman antanut erälle kirjeenvaihtajalle sanomalehdissä olleiden "vakoilu-asioita" koskevien huhujen johdosta. Hän väitti, että haastattelu oli täällä asianomaisissa piireissä herättänyt ikävää huomiota ja että ulkoasiainkomissariaatti oli

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
T a v a l l i n e n .

antanut Neuvostoliiton Helsingissä olevalle asiainhoitajalle toimeksi ottaa selkoa asiasta. Mainitsin puolestani, että en kylläkään ollut nähnyt kyseessä olevaa haastattelua, mutta oletin, että asia perustui johonkin väärinkäsitykseen ja että haastattelu, kuten helposti voi tapahtua, ei joutunut oikeassa muodossa lehtiin. Kuten eilen, kuluvan joulukuun 14 päivänä, kuulinkin herra Stomonjakovilta, oli Neuvostoliiton Helsingissä oleva asiainhoitaja saanutkin tiedusteluunsa selvityksen, että haastateltu ei ollutkaan lausunut sitä, mitä haastattelussa sanottiin, -- ja Stomoniakov ilmoitti, että asia on selvitetty.

Kuten lähetystö on jo salassähkösanomassaan kuluvan joulukuun 10 päivänä tiedoittanut Ulkoasiainministeriölle, ilmoitti herra Stomoniakov allekirjoittaneelle keskustelun kuluessa vielä, että Neuvostoliiton hallitus aikoo lähitulevaisuudessa valita herra Maiskylle seuraajan Helsinkiin ja aikoo pyytää agrementtiä uudelle lähettilähdelle, jota kuitenkin ei vielä oltu lopullisesti valittu. Hän mainitsi samalla, että nimitys on viipynyt vain siitä syystä, että hallitus ei ollut vielä asiaa käsitellyt.

Sain kylläkin koko keskustelusta puolestani käsitetyksen, että asia todellakin on niin ja että Neuvostohallitus ei ole tarkoittanut mitään "mielenilmaisua" taikka tahallisesti viivytellyt asiaa.

Keskustelun kuluessa en voinut olla -- yksityisesti ja nimenomaan mainiten, ettei minulla ollut mitään suoranaisia ohjeita asiassa, -- koskettelematta viime aikoina lähetystölle runsaasti työtä antaneiden tänne Suomesta ilman asianmukaista ulkomaanpassia tulleiden Suomen kansalaisten kohtaloa. Mainitsin Stomonjakoville, että Neuvostoviranomaiset, silloin, kun nämä Suomen kansalaiset ilman passia tulivat tänne työn hakuun, useim-

miten määräsivät heidät töihin vaillinaisista henkilö-
todistuksista huolimatta, mutta nyt, kun nämä Suomen
kansalaiset ovat lähetystön välityksellä saaneet Suomen
viranomaisilta ulkomaanpassit Suomeen paluuta varten ja
usein sitä paitsi vielä Neuvostoliiton Helsingissä ole-
van lähetystön varmentamat papintodistukset ja haluavat
palata Suomeen, on sattunut tapauksia, että heille ei
anneta maastalähtölupaa, vaikka he sitä Neuvostoviran-
omaisilta pyytävät. Huomautin herra Stomonjakoville, et-
tä lähetystö on saanut useita tällaisia ilmoituksia
Neuvostoliitossa -- ennen kaikkea Permin seuduilla, mut-
ta muuallakin -- olevilta Suomen kansalaisilta.

Herra Stomoniakov suhtautui asiaan suurella mie-
lankiinnolla ja lupasi ottaa siitä selkoa.

Kaarlo Hakkarainen
y.a. asiainhoitaja.